

PRZEWODNIK GOSPODARSKI

ORGAN CENTRALNEGO TOWARZYSTWA ORGANIZACJI KOŁEK ROLNICZYCH
OSWIECONA GROMADA TO SIŁA

Już ostatni moment

przygotowania się do wiosennych prac w gospodarstwie.
Najlepsze przygotowanie dadzą książki nabyte

w „KSIĄŻNICY DLA ROLNIKÓW“

Książnica, jako dział pracy organizacji rolniczej ma na celu przede wszystkim szerzenie czytelnictwa na wsi. Zwracając się do „Książnicy” o poradę w sprawie wyboru książek, rolnik ma pewność, że otrzyma wyczerpującą i bezstronną informację.

Korzystajcie z własnej organizacji rolniczej, informujcie się i kupujcie książki rolnicze, tylko w „KSIĄŻNICY DLA ROLNIKÓW” Centralnego T-wa Organizacji i Kółek Rolniczych, Warszawa, Kopernika 30 konto P. K. O. Nr. 21.164.

NIEWIELKĄ ILOŚĆ

KALENDARZY GOSPODAR-

SKICH NA ROK 1933—

posiada jeszcze Książnica dla
Rolników

WARSZAWA, KOPERNIKA 30

i wysyła je po wpłaceniu kwoty zł.
2,20 na konto P. K. O. 21164

R O C Z N I K I

„PRZEWODNIKA GOSPODARSKIEGO“

z 1932 roku

W CENIE 16 ZŁ. PO NADESŁANIU GOTÓWKI

W Y S Y Ł A

Administracja „Przewodnika Gospodarskiego” Warszawa,
ul. Kopernika 30 I. p.

MASŁO, JAJA, SERY I MIÓD

SPIENIEŻAJCIE BEZ POŚREDNIKÓW PRZEZ SWOJĄ CENTRAŁĘ HANDLOWĄ

ZWIĄZEK SPÓŁDZIELNI MLECZARSKICH I JAJCZARSKICH, Warszawa, Hoża 51

oraz jego ODDZIAŁY: Lublin, Kapucyńska 1. Łódź, Kościuszki 39, Wilno, Końska 12.

SKŁADY: Grudziądz; ul. Stara; Sosnowiec, 3 Maja 8. Toruń, Królowej Jadwigi 12/14.

SKLEPY: Katowice, Mielęckiego 3 i Kościuszki 28. Łuck, Jagiellońska.

SPRAWOZDANIE TARGOWE

RYNKI ZBOŻOWE.

Pszenica. Na wszystkich rynkach krajowych pszenica lekko niżkowała w ostatnim tygodniu. Tak jak przewidywa liśmy poprzednio, większe zapasy zostały poczynione przez hurtowników i na skutek tego zainteresowanie osłabło. W okresie przedświątecznym nie należy oczekiwać większego zainteresowania pszenicą.

Zyto. Podaż żyta w tygodniu ostatnim wzrosła. Wszystkie giełdy krajowe zanotowały tendencję słabszą. Ceny zostały utrzymane zawdzięczając interwencyjnym zakupom P.Z.P.Z. Zmian należy oczekiwać w okresie przedświątecznym, wskutek zwiększonych dowozów cena może ulegć niż ce, natomiast jeżeli na skutek ocieplenia się pogody zaczną się roboty w polu to liczyć się raczej należy z zmniejszeniem do wozów i utrzymaniem cen.

RYNKI ZWIERZĘCE.

Trzoda: Ostatni tydzień zaznaczył się lekką zwyżką cen trzody w dalszym ciągu przy tendencji mocnej. Ma to swoje uzasadnienie z jednej strony w tem, iż w okresie przedświątecznym zapotrzebowanie wzrasta, a także w tem, iż do wozy są w dalszym ciągu ograniczone, wobec odczuwanego braku świń na wsi. Należy przewidywać, iż w okresie letnim ceny wzrosną w dalszym ciągu; ci rolnicy, którzy w szybkim czasie podniosą swoją hodowlę i intensywnie będą ją prowa dzili mogą liczyć na korzystne spieniężenie w okresie letnim.

Bydło: Ceny bydła rzeźnego zwyżkowały lekko na wszystkich rynkach. Spowodowane to zostało zwyżką ce n zboża i trzody, a nie brakiem bydła. W związku z ocieple niem się pogody dają się zaobserwować nieco mniejsze dowo zy bydła na rynki.

1. BYDŁO ROGATE I TRZODA CHLEWNA.

W Warszawie

dn. 23-III-33

wg. giełdy mięsnej za 100 kg. żywej wagi w złotych:

Woły młode mięsne	65—70
" " tuczone	—
" starsze tłuste	—
Krowy oddojone	—
" tuczone	60—65
Cielęta młode odżywione	70—75
" kresowe	—
Swinie słoninowe: od 150 kg. wwyż	125—130
" o wadze 130—150 kg.	115—120
" mięsne od 110 kg. wwyż	110—115

Centralna Targowica w Mysłowicach.

Ceny w zł. za 100 kg. wagi żywej:

w tygodniu

15.III—22.III

Woły: 1) pełnomięsiste wytuczone	65—70
2) młode mięsiste niewytuczone	58—64
3) miernie odżywione	50—70
Buhaje: 1) wytuczone najwyższej wartości rzeźnej	61—67
2) pełnomięsiste młodsze	56—60
3) miernie odżywione młodsze	50—55
Krowy: 1) najwyższej wartości rzeźnej	58—70
2) starsze wytuczone krowy i młodsze mier nie wytuczone	51—60
3) miernie odżywione krowy i jałówki	41—50
4) lichy odżywione krowy i jałówki	35—40
Jałówki: 1) najwyższej wartości rzeźnej	61—70
Cielęta: 1) najprzedniejsze tuczone	65—75
2) średnie tuczone i ssaki najprzedniejsze	55—64
3) dobre ssaki	48—54
4) liche ssaki	40—47
Swinie: 1) ponad 150 kg.	131—150
2) pełnomięsiste 120 — 150 kg.	115—130
3) pełnomięsiste 100 — 120 kg.	100—114

Swinie bekonowe wg. notowań Wielkopolskiej Izby Rol niczej w Poznaniu w dn. 24.III.33.

1. Bekonowe I klasy	94—100
2. " II klasy	88—92

2. NABIAŁ.

Komunikat o stanie rynków nabiałowych, podany przez Związek Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich w Warszawie, Lublinie, Łodzi, Wilnie, Katowicach, Sosnowcu, Grudziądzu, Toruniu, Łucku.

W okresie sprawozdawczym, przy tendencji utrzymanej notowano w sprzedaży hurtowej masło wyborowe I gat. zł 3.40 za klg. loco sklep odbiorcy.

Zagranica notuje:

Berlin: za 50 klg. RM. I — 84, II — 77, III — 70 (—).

Kopenhaga' 100 klg. Kor. 152 (mniej 10 punktów).

Obecne notowanie masła duńskiego w Kopenhadze wy nosi zł. 2.07 za klg.

Jaja: Na rynku jajczarskim panowała tendencja utrzy mana — przy dostatecznych dowozach. Cena skrzyni 24 ko powej, loco sklep odbiorcy wynosiła zł. 80 do zł. 90.

Miód: Cena miodu w hurtowej sprzedaży loco sklep od biorcy w zależności od gatunku wynosiła zł. 1.60 do zł. 2.20 za 1 klg. Podaż dostateczna, tendencja utrzymana.

Sery: Cena serów w sprzedaży hurtowej loco sklep od biorcy: Sery gatunku litewskiego do zł. 2.40 za 1 klg. Sery trapistów do zł. 2.40 za 1 klg. Dowozy dostateczne, tenden cja spokojna.

Nabiałowa Komisja cennikowa w Warszawie, podaje ceny obowiązujące aż do odwołania:

w hurcie		od dn. 21-III-33
Masło wyborowe luksus. I gat. za klg. zł.		3.40
" mleczarskie deser. II gat.		3.10
" mleczarskie solone		3.20
" ośłkowe		2.20
do cen hurtowych można doliczać w sprzedaży detalicznej od 10 — 15% zysku.		
w detalu		od dn. 21-III-33
Jaja świeże za sztukę zł.		0.08
Jaja wapnowane		—
		od 8.III
Mleko surowe pełne za litr		0.29 —
Śmietana 25% tłuszczu zł.		2.80 —
" zwykła		2.30 —
Ser biały twarogowy (chudy) za 1 klg.		1.30 —
" śmietankowy pełny za 1 klg.		2.60 —
" litewski I gat. za 1 klg.		3.00 —
" szwajcarski krajowy za 1 klg.		3.60 —

Ceny mleka Sekcji Mleczarskiej Nabiałowej Komisji Cennik, aż do odwołania.

W hurcie		od dn. 16-III-33
Mleko za 1 litr loco stacja nadawcza		0.17
" " " " " Warszawa		0.19

3. CENY RYB.

Związek Producentów ryb notuje: Ceny w złotych za 1 klg. dn. 18.III 33 r.:

Karp żywy 2.20 — 2.50, karp śnięty 2.00, lin żywy 1.80 — 2.50, lin śnięty 1.00 — 1.50, karasie żywe 2.00 — 2.50, karasie śnięte 2.00, sandacz na łodzie 2.50 — 2.80, leszcz 2.30 — 2.40, szczupak żywy 3.00 — 4.00, szczupak śnięty 1.75 — 3.00, sie lawy 2.00 — 3.00, średnica 0.80 — 1.00, drobnica 0.60 — 0.70.

PRZEWODNIK GOSPODARSKI

TREŚĆ: Trzeba pomyśleć zawczasu, nap. inż. J. Lewandowski. — Z ostatniego tygodnia — Dobry sposób, nap. Fort. Staryński. — Mieszanki na łąki i pastwiska, nap. dr. M. Rożański. — Nawożenie warzyw, nap. W. G. — Uprawa arcydzięgla lekarskiego, nap. inż. Marja Chmieleńska. — Tymczasowy wykaz najważniejszych odmian drzew owocowych. — Z różnych stron. — Porady gospodarskie. — Komunikaty. — Odpowiedzi redakcji. — Porady prawne. — Z kraju i ze świata. — Sprawozdanie targowe.

Trzeba pomyśleć zawczasu

Najważniejszą rzeczą w hodowli bydła jest równomiernie żywienie. Obfite żywienie np. zimą, a później głodowanie latem, jest tak samo szkodliwe, jak stałe głodzenie, albo przekarmianie, zapasanie. Dobra dółka powinna być żywiona równo przez cały rok; nie może być okresów, kiedy brak paszy. Krowy, cielące się wiosną, latem przeważnie gubią mleko, gdyż pastwisko wyschło, albo go wogóle niema, a o zielonce nie pomyśleliśmy. Często gospodarz nie orientuje się, ile rocznie potrzebuje paszy dla każdej krowy, nie rozłoży zapasów paszy równomiernie i stąd później — głodówka. Lepiej jest żywić trochę skąpiej, a zato stałe mieć co włożyć do żłobu, niż raz dawać za dużo, a później trzymać na samej sieczce. Odpowiednio do ilości krów musimy zatem ułożyć płodozmian gospodarstwa, tak, aby paszy starczyło, a co najważniejsze, nie trzymać inwentarza za dużo. Naturalnie, w pewnych warunkach, np. blisko miast, gdzie zbyt mleka jest wyjątkowo dobry, może się opłacić nawet dokupno paszy, mamy cały szereg takich gospodarstw t. zw. wydajowych, które pracują tylko na krowy i jeszcze paszy dokupują.

Okres letniego żywienia liczy się mniej więcej od 15 maja, do 15 października, a więc około 150 dni. zimowe żywienie trwa pozostałe mniej więcej 210 dni. Przy planowaniu zasiewów, zarówno jesiennych, jak i wiosennych, możemy tak je ułożyć, aby zapewnić dla inwentarza potrzebną ilość słomy, okopowych i karmy zielonej latem. To są pasze podstawowe; poza tem, mamy siano, koniczynę, które mogą doskonale poprawić żywienie i zaoszczędzić pasz treściwych, mamy wreszcie pasze treściwe, stosowane w żywieniu lepszych dójek.

Podstawą żywienia inwentarza jest słoma; nie znaczy to, że samą słomą możemy żywić, co niestety tak często się zdarza, ale bez słomy ani rusz. Licząc po 6 kg. dziennie słomy na krowę, przez 210 dni zimowego żywienia, oraz po 2 kg. przez cały rok na ściółkę, otrzymujemy, że na jedną, dorosłą sztukę bydła, potrzebujemy co najmniej 20 cent. metr. słomy rocznie. Może to być słoma w połowie jara, w połowie zaś ozima. Obliczywszy sobie, jaką wydajność mamy w naszym gospodarstwie z 1 ha., będziemy wiedzieli, jaki obszar zbóż utrzyma nam krowę, jeśli mowa o słomie. Oczywiście, może nam słomy wyjść mniej lub więcej, zależnie od tego, czy mamy inne pasze suche, jak: siano, koniczyzna, se-

radela, różne plewy i t. d. Ilość słomy na ściółkę możemy zmniejszyć, jeśli mamy torf, ściółkę leśną i t. d. Musimy jednak liczyć, że np. przy sianie krowa zje co najmniej 4 kg. słomy, a jeśli nie mamy nic, tylko samą słomę, okopowe i pasze treściwe, to i 8 — 9 kg. słomy nie będzie za dużo; w tym więc wypadku słomy wyjdzie więcej.

Drugą paszą, bez której nie może być mleka, są okopowe. Zabezpieczenie dostatecznej ilości okopowych dla bydła, a więc buraków, brukwi, ziemniaków, marchwi, jest rzeczą bardzo ważną. Na krowę, o dosyć dobrej mleczności i wadze średniej 450 kg. musimy liczyć po 25 kg. buraków dziennie, co nam uczyni przez zimę, około 50 kwintali buraków. Przyjmując średni, dla drobnych gospodarstw, plon buraków, obliczymy, że na jedną krowę potrzeba $\frac{1}{7}$ — $\frac{1}{8}$ ha. buraków, czyli, że 1 ha. buraków wyżywi nam 7 — 8 krów. Ziemniaków liczymy połowę t. j. 25 kwintali na zimę. Brukwi nie możemy dawać zbyt wiele, najwyżej 15 kg. dziennie, co wyniesie około 30 q., to samo dotyczy marchwi, która jest paszą bardzo zdrową, ale niezbyt mlekopodną. Ilość okopowych może się zmniejszyć, gdy mamy wytloki z cukrowni, lub wywar z gorzelnii. Zawsze jednak, przy dawaniu tych pasz, musimy dać trochę okopowych np. 10 — 15 kg. buraków, albo 5 kg. ziemniaków, gdyż są to pasze bardzo zdrowe i dobrze działające na mleczność. Przy bardzo dobrych dójkach, mogą nie wystarczać te ilości okopowych, buraków np. dajemy często do 40 kg. Następnie trzeba się też liczyć ze stratami przy przechowywaniu okopowych; strat tych uniknąć się nie da i na ten cel zostawić musimy pewną rezerwę. Poza tem, okopowe będą nam potrzebne oczywiście i dla młodziży, najlepiej nadawać się będzie marchew dla cieląt, a brukiew dla starszej jałowizny. Przekarmianie okopowymi nie jest dobre, ale jeśli nie damy ich wcale, to choćbyśmy żywili najlepszym sianem i paszami treściwymi, to mleka z krowy nie wyciągniemy.

Żywienie letnie, to stała nasza bolączka. Pastwisk przeważnie brak, a o zasiewie dostatecznej ilości zielonek nie myślimy. Dziś już czas przewidzieć, co w lecie damy krowom, aby nie było tego, że nam pochudną i zupełnie z mlekiem spadną. Żywienie latem na pastwisku jest dużo tańsze od karmienia zimą w oborze; oczywiście pastwisko zależy

od jakości ziemi, uprawy i pielęgnowania. Jakość pastwiska zależy też bardzo od ilości opadów, gdy przynajmniej długotrwałe susze to wówczas trudno poradzić sobie bez zielonek. Obliczając z grubsza, 1/4 ha. dobrego pastwiska starczy na utrzymanie jednej krowy; jeśli dokarmiamy zielonemi paszami, to i mniejsza przestrzeń może wystarczyć, ale zwykle bywa odwrotnie, gdyż przy lichych pastwiskach ta ilość nie wystarcza i trzeba stale zielonki dodawać. Przy zupełnym braku pastwisk, pasenie na łąkach, rowach i t. d., również nie dostarczy krowie potrzebnej ilości paszy. Karmienie zielonkami jest już kosztowniejsze, gdyż dobra zielonka wymaga gleby nawożonej, dobrze uprawionej. Przytem, w suche lata, mieszanki często zawodzą. Jeżeli mamy gleby dobre, dobrze nawożone, to dla jednej krowy na całe lato wystarczy 1/4 ha zielonki, przeznaczonej pod kolejne obsiewy różnymi mieszankami sianami w odstępach czasu, tak, aby całe lato dawały dostateczną ilość zielonej paszy. Ponieważ jednak mieszanki nieraz zawodzą, najlepiej jest, gdy

mamy kawałek pastwiska i dokarmiamy w oborze koszoną paszą zieloną.

Następnie pamiętać musimy o kiszonkach np. z liści buraków, gdyż pasza ta powinna być snasana w lecie, a nie w zimie, gdy jest co innego; kiszonki pozwolą nam zaoszczędzić paszy zielonej, której możemy wówczas dawać mniej, mając trochę pastwiska, trochę zielonek i dokarmiając kiszonkami w najgorszych okresach np. suszy łatwiej przetrwamy lato i krów nie zagłodzimy.

Na razie, nie wdając się w to, ile skarmiać będziemy zielonek, gdyż to jest sprawa późniejsza, zastanowić się musimy nad tem, ile ziemi trzeba przeznaczyć pod mieszanki, pastewne, ile pod okopowe i ile pod jarzynę, zależnie znów od tego ile mamy ozimin, w zależności jak dostosować ilość krów w gospodarstwie do już istniejącego płodozmianu, którego zmienić nie chcemy. Pamiętajmy, że lepsza jedna krowa dobrze żywiona, niż dwie głodzone.

Inż. J. Lewandowski.

Z OSTATNIEGO TYGODNIA

Wieści rolnicze

UMORZENIE POŻYCZEK NA ODBUDOWĘ.

Sejm uchwalił ustawę o umorzeniu pożyczek, udzielonych swego czasu na odbudowę budynków zniszczonych przez wojnę. Z mocy tej ustawy umorzono wszystkie pożyczki, nie przewyższające pierwotnie 1000 zł, a udzielone po wejściu w życie ustawy z 6 maja 1924 r. W ten sposób umorzono 104.173 pożyczki na ogólną sumę 41.214.776 zł. Dotyczy to zarówno pożyczek, udzielonych w gotówce, jak i w naturze, o ile wydany budulec, po przeliczeniu na gotówkę, nie przewyższał wartości 1000 zł.

Artykuł 9 dawnej ustawy (z 6 maja 1924 r.) został skreślony. Artykuł ten postanawiał, iż, jeśli poszkodowany otrzymał zapomogę przed uzyskaniem pożyczki, to ta zapomoga będzie mu potrącona przy umarzaniu pożyczki. Obecnie, po skreśleniu artykułu 9 dawnej ustawy, poprzednio udzielane zapomogi nie będą potrącane, a umorzenie pożyczki tej przyniesie pełną korzyść dłużnikowi.

Pożyczek, nie objętych omawianą ustawą, pozostało jeszcze 9.612, na łączną kwotę 17.512.799 zł. Pożyczki te mogą być umarzane w trybie dotychczasowym, to znaczy, że każda pożyczka może być umorzona przez komisię wojewódzka, po zbadaniu, iż dłużnik rzeczywiście płacić nie może, a spłata rat zagrażałaby jego bytowi. Przedstawiciel rządu zapewnił, że wszystkie te pożyczki będą zbadane z urzędu i wszędzie tam, gdzie to będzie konieczne, będą umarzane.

Wreszcie sejmowa Komisja Odbudowy kraju, uchwaliła rezolucję, wzywającą Rząd do przedłożenia izbom ustawodawczym projektu ustawy, umarzającej w podobny sposób pożyczki na odbudowę, udzielane przez państwowe banki odbudowy przed wejściem w życie ustawy z dn. 6 maja 1924 r., a następnie przejęte przez Bank Gospodarstwa Krajowego i przez ten Bank obecnie ściągane.

OBNIŻENIE OPŁAT OD MIĘSA PRZYWOŻONEGO DO MIAST.

Sejm uchwalił uzupełnienie do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. o badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa. Uzupełnienie to postanawia, że jeżeli mięso, po uboju zwierząt w rzeźni wiejskiej lub miasteczkowej, było już raz zbadane przez weterynarza, to przy przywozie tego mięsa do większego miasta opłata nie może przewyższać 25% opłaty, uskutecznionej przy pierwszym badaniu.

ZAMIANA NIEKTÓRYCH POŻYCZEK W LISTACH ZASTAWNYCH P. B. R.

Sejm uchwalił ustawę o zamianie (konwersji) niektórych pożyczek w listach zastawnych Państwowego Banku Rolnego i niektórych zobowiązań wobec Skarbu Państwa na pożyczki z części kredytowej Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej.

Według danych P. B. R. 15.000 najsłabszych finansowo nabywców działek z parcelacji otrzymało pożyczek: 50.722.000 złotych w listach zastawnych i 46.000.000 złotych z funduszu zapomóg i kredytu ulgowego oraz z państwowej pomocy kredytowej dla osadników.

Obciążenie na 1 ha dla nabywców wynosiło od 836 do 1256 zł. Spłata rat rocznych wyniosłaby przeciętnie od 74 do 122 zł rocznie na 1 ha.

Wyjściem z tej sytuacji jest zamiana (konwersja) zadłużeń w listach zastawnych, na pożyczki z funduszy państwowych i utworzenie złączonych pożyczek, które będą umarzane przez 35 lat i oprocentowane na 4 od sta w stosunku rocznym.

W okresie kryzysu będą ściągane od tych pożyczek tylko odsetki 1 do 3 proc. rocznie, w zależności od rozmiarów obciążenia dłużnika.

Zamiana tych długów będzie dokonana w drodze przejęcia przez Skarb Państwa od Banku Rolnego pożyczek w listach zastawnych. Następstwem tego rozrachunku między skarbem Państwa, a P.B.R. będzie to, że dłużnicy, skorzystają na samem tem przeliczeniu, gdyż ogólna suma długu zmniejszy się o 7.717.992 zł. Zaległe raty zostały wliczone do długu długoterminowego, spłacanego od 1 stycznia 1936 r., przy oprocentowaniu najwyżej 4 procent.

Dłużnicy pożyczek P. B. R., podlegających konwersji, będą płacili po 1 stycznia 1936 r. blisko o 2 miliony mniej procentów, czyli, że zmniejszy się im ten wydatek przeszło o połowę (t. j. o 53%).

W okresie najbliższych 3 lat suma oprocentowania spadnie poniżej 3% i wynosić będzie zamiast 3.929.565 zł, tylko 1.383.972.

SEJM POPRAWIŁ WARUNKI UWŁASZCZENIA DROBNYCH DZIERŻAWCÓW ROLNYCH W WOJ. WSCHODNICH.

Sejm uchwalił zmianę ustawy z dnia 18 marca 1932 r., o wykupie gruntów, podlegających ustawie w przedmiocie ochrony drobnych dzierżawców rolnych.

Cenę wykupową, jeśli strony nie umówią między sobą jej wysokości, ustala Powiatowy Urząd Ziemi, na podstawie cen, płaconych w okolicy.

Jeżeli cena wykupowa, ustalona poprzednią ustawą, będzie wyższa, niż przeciętna cena rynkowa gruntów za rok poprzedzający wszczęcie postępowania wykupowego, wówczas, za cenę wykupową przyjęta będzie przeciętna cena rynkowa za ten rok.

Termin wnoszenia podań o wykup gruntów został przesunięty do dnia 1 października 1935 r.

Spląty za ziemię wykupioną, mogą być rozłożone do lat 15-tu.

Oprocentowanie od sum za ziemię będzie pobierane w wysokości 3 proc. rocznie.

Przez pierwsze trzy lata od czasu kupna ziemi, mogą jej nabywcy spłacać tylko procenty od ceny wykupowej.

Wszczęte sprawy, a niezakończone ostatecznie, będą regulowane według nowej ustawy.

Dzierżawcy którzy już zostali uwłaszczeni, a nie mogli dostać pożyczki, lub z innych powodów nie spłacili należności za ziemię, będą mogli zwrócić się z podaniami do odpowiednich komisji uwłaszczeniowych i prosić o rozłożenie na raty reszty niespłaconej sumy nabycia.

Zostały również obniżone czterokrotnie opłaty stemplowe i komunalne przy przepisywaniu prawa własności do dzierżawionej ziemi, a opłaty pisarzy hipotecznych zostały zmniejszone o połowę.

Jeżeli komuś z powodu niepłacenia reszty ceny nabycia został wytoczony proces, lub nawet wdrożona egzekucja — będzie mógł zwrócić się do odpowiedniego komisarza ziemskiego z prośbą o wszczęcie egzekucji, celem uzyskania rozłożenia spląty na raty z mocy nowej ustawy.

NOWE 4½% KREDYTY NA KUPNO ZIEMI

Państwowy Bank Rolny uruchomił kredyt parcelacyjny w 40-letnich 4½% listach zastawnych. Kredyt ten ma być udzielany bez trudności, do wysokości 50% czacunku parcelowanego majątku.

Nowe 4½% listy zastawne P. B. R. są stosunkowo nisko oprocentowane. Mimo to znajdują nabywców, po wysokim kursie, ze względu na szereg ułatwień i przywilejów, jakie otrzymają posiadacze tych listów. Np. posiadacz parcelowanego majątku może listami, otrzymanymi od nabywców parcel, uregulować wszystkie swoje zaległości podatkowe państwowe po kursie pełnej sumy, na jaką list opiewa. Dalej spłacić może temi listami swoje zaległe zobowiązania w bankach państwowych: Rolnym i Gospodarstwa Krajowego.

Nabywca listów zastawnych będzie mógł spłacać nimi rocznie kursie, wszelkie swoje zobowiązania podatkowe państwowe, zalegające wstecz do 1 października 1931 r. Natomiast zaległości podatkowe państwowe, powstałe po 1 października 1931 r. do 31 grudnia 1932 r., można będzie spłacać listami zastawnymi 4½% w połowie, o ile druga połowa będzie regulowana gotówką. Dłużnicy Banku Gospodarstwa Krajowego i P. B. R., mogą spłacać w tych bankach swoje zaległości z tytułu kredytu krótkoterminowego i długoterminowego, oraz przedłużone kredyty krótkoterminowe nowymi listami zastawnymi po kursie 75 zł. za 100 zł.

ULGI W KREDYCIE KRÓTKOTERMINOWYM

Według ostatnich obliczeń, długi krótkoterminowe rolnictwa, zaciągnięte w bankach, oraz kasach komunalnych i spółdzielczych, wynoszą blisko 925 milionów złotych. Długi te były wyiete z pod działania ustawy o Urzędach rolniczych i pozostawione poza działaniem ustawodawstwa ulgowego dla rolnictwa.

Obecnie ustawa uchwalona przez Sejm, zapewnia pomoc finansową ze strony Państwa bankom, które będą zawierały dobrowolne układy z dłużnikami w przedmiocie ulgowych spląt tych długów. Ustawa przeznaczona na tenże cel ze strony Skarbu Państwa sumę 75 milionów złotych. Jednocześnie ma być utworzona specjalna instytucja p. n.: „Bank Akceptacyjny”, za pośrednictwem którego udzielane będą kredyty bankom, względnie innym instytucjom finansowo - kredytowym, przewidzianym ulgi swym dłużnikom - rolnikom, w ogólnej wysokości 250 milionów zł.

Rolnik, posiadający znaczne zadłużenie krótkoterminowe w instytucji kredytowej spółdzielni, kasie komunalnej lub banku, będzie mógł teraz udać się do tej instytucji, której jest dłużny i wejść z nią w układ, celem obniżenia procentów i rozłożenia spląty długu na dogodniejsze raty, na dłuższe lata.

Nie należy więc zwlekać. Zaraz po wejściu ustawy w życie, powinni rolnicy rozpocząć starania o ulgi. Najlepiej to zrobić, gdy będą występować przez powiatowe Biura do spraw finansowo-rolnych.

Druga ustawa, którą Sejm uchwalił w zakresie krótkoterminowego zadłużenia rolniczego, dotyczy długów, zaciągniętych przez rolników u osób prywatnych, bądź w gotówce, bądź w towarach. Długów tych — według ostatnich obliczeń — ciąży na rolnictwie około 800 milionów zł. Ustawa rozszerza uprawnienia już istniejących Urzędów rolniczych powiatowych i wprowadza nowe urzędy rolnicze wojewódzkie, które będą rozpatrywać

sprawy większej własności rolnej, ponad 100 ha. Urzędy mają prawo, w myśl nowej ustawy, rozkładać spłatę długów prywatnych na lat 7, z tem, że mogą nakazać wierzycielowi na 2 lata przyjmowanie tylko procentów bez spłaty rat. Poza tem Urzędy rozjemcze mogą obniżać oprocentowanie do 5 proc.

Przed urzędy rozjemcze można powoływać także spółdzielnie kredytowe. O zezwolenia urzędów rozjemczych można zaskarżać do sądu jedynie w trybie kasacji, t. zn. uchylone orzeczenie przez sąd musi powrócić do urzędu rozjemczego, który rozpatrzy tę sprawę ponownie w innym zespole.

ROBOTY PUBLICZNE.

W roku bieżącym, poczynając od kwietnia, będą uruchomione przez rząd roboty publiczne, przy których zajęci będą bezrobotni, uprawnieni do korzystania z zasiłków z funduszu bezrobocia. Roboty będą prowadzone w trzech serjach, przy czem na pierwszą z nich są już zapewnione odpowiednie fundusze, jak również są gotowe plany, według których akcja ma być prowadzona. Finansuje roboty Min. Opieki Społecznej, zaś fachowe kierownictwo dadzą Min. Rolnictwa i R. R., oraz Min. Komunikacji.

Powyższa sprawa ma duże znaczenie dla rolnictwa.

Wiele organizujących się spółek wodnych nie mogło dotąd wykonać swoich zamierzeń, wskutek braku niekiedy b. kosztownych odpływów głównych, które mogłyby odebrać wodę z terenów meljorowanych.

Obecnie nadarza się dobra okazja, aby takie podstawowe roboty meljoracyjne, zostały przez rząd przeprowadzone. Da to doraźne korzyści w postaci osuszenia moczarów, bagien i zamiany wielu gruntów nieużytecznych na użytkowe, pastwiska i łąki. W przyszłości zaś umożliwi sprawne organizowanie spółek wodnych dla meljoracji szczegółowych.

Mając to na uwadze, C.T.O. i K.R. zorganizowało specjalną konferencję z udziałem czynników rządowych, samorządowych, organizacji rolniczych i kół zainteresowanych, by zwrócić szczególniejszą uwagę na doniosłość robót publicznych w dziedzinie meljoracyjnej.

Trudność w prowadzeniu robót stanowi pokrycie kosztów materiałów, bowiem Min. Opieki Społecznej godzi się finansować tylko robociznę. Jest to, co prawda, najważniejsza część, gdyż robocizna przy tych robotach wynosi 70 do 80% całkowitych kosztów meljoracji. Niemniej jednak brak jest 20 do 30%, które użyte być mają na materiały. Nie są to jednak tak wielkie trudności, aby ich nie można było pokonać. Główny materiał przy kopaniu kanałów i mniejszych rzeczek — to faszyna, darnie, kamienie, paliki, oraz przywóz tych materiałów kołami, na co wieś z łatwością zdobyć się może, zwłaszcza, jeżeli przytem znajdą pracę rzesze bezrobotnych miejskich i wiejskich, oraz, że roboty będą wykonane w głównej części z funduszy rządowych.

Na pierwszą serję robót przeznaczono 31 milionów złotych, z czego na meljorację wypada 30%, na drogi 30%, reszta zaś na budowę kolei, na urządzenia związane z hygieną, na budownictwo i t. d. Następne serje robót t. j. druga i trzecia są obecnie w opracowywaniu i mają być realizowane jeszcze w roku bieżącym.

L. Gumiński.

Dobry sposób

Powtarzają się dość często pytania naszych czytelników, czy byłoby dobrze łąkę zachwaszczoną i o lichym pokosie, zamiast połowicznie ulepszać, od razu przeorać, doprawić — przejść uprawą roślin okopowych, a potem na nowo obsiać trawami. Jest to sprawa żywotna, gdyż, mając kawał użytku o nazwie łąki, który właściwie jest nieużytkiem, chciałoby się co prędzej wyjść z takiej sytuacji, bo przecie dobre siano, to podstawa hodowli, a bez hodowli trudno sobie wyobrazić racjonalny układ gospodarstwa.

A jednak... łatwo to powiedzieć — przeorzę łąkę, uprawię i doprowadzę rolę do dobrej struktury. Gdyby to była robota na piasku, to fraszka, ale wszak łąki, albo pastwiska bywają na ziemi zawsze wilgotnej — chwasty więc tworzą pilśń, mocną, a często przecie i korzenie ich sięgają głęboko, stwarzając przez to duże trudności przy uprawie mechanicznej. Sama więc już podorywka kosztuje moc pracy i zniszczenia sprzętaju. A potem? Znowu koszt uprawy, boć te chwasciska nie od razu się podetnie, a zresztą i nasion ich jest co niemiara, więc i doprowadzenie roli, doczyszczczenie — nie idzie gładko.

Jeśli już przebrniemy przez te trudności, no i coś tam uzyskamy z plonów roślin, które tu będziemy uprawiać, jako przedplony, dla przyszłej łąki, to znowu trzeba się liczyć z tem, że pełny zasiew, właściwych traw, jakie tu będą wskazane, kosztuje grubo więcej, niż nam się to zdaje... A kosztuje więcej nie tylko dla tego, że cena nasion traw, z małemi wyjątkami, jest bardzo wysoka, ale jeszcze trzeba wziąć pod uwagę, że te trawy nie dadzą w pierwszym roku po zasiewie należytego plonu.

Jeżeli więc możemy się zdobyć na długotrwałe czekanie, jeśli nakłady nie sprawiają nam nieprzezwyciężonych trudności, to w wielu wypadkach, możemy być pewni dobrego skutku z tak radykalnych zabiegów, tylko, że właśnie, w dzisiejszych czasach nie wielu jest takich, co mogą sobie pozwolić na owe doczekiwanie dobrych rezultatów w dalszej przyszłości.

To też, należałoby zwrócić uwagę przedewszystkiem, czy ów stan zachwaszczenia i wyjałowienia łąki, nie wynika ze złego układu fizykalnych właściwości terenu, czy więc nie jest tu za mokro, albo za sucho — choć ten drugi wypadek rzadziej się zdarza. Gdy za mokro, żadne uprawy, orkai, nawożenie — nie dadzą trwałego rezultatu i trzeba koniecznie łąkę taką, czy pastwisko odpowiednio podsuszyć... Po takiej meljoracji — często b. niekosztownej, bo polegającej na przekopaniu rowu, byle mały zabieg bronowania, może już znakomicie pobudzić rozwój traw szlachetnych i zmniejszyć pojawianie się niektórych chwastów. W większości jednak wypadków, po podsuszeniu łąk, chcąc przyspieszyć porost szlachetniejszych traw, mamy do rozporządzenia środki nader cenne, w postaci takich nawozów, które zniszczą, wypalą niepożądaną roślinność, a natomiast roślinom trawiastym posłużą za pokarm. A skutek widoczny już po paru miesiącach — co jest niezmiernie ważne — gdyż ów nieznaczny nakład procentowuje się bezpośrednio w tym samym roku. Jeżeli łąka uboga, to znaczy, że brak w niej wszystkich składników po-

karmowych, to rozsiejemy tu na wilgotną darni łąkową 12 cent., kainitu pylistego, 6 cent. supertomasyny i 2 cent. azotniaku na ha. Wszystkie szerokoliste chwasty, po takim potraktowaniu oraz trawy owłosione — mało warte, tudzież mech, zginą do korzeni, powstaną więc na gruncie łąkowym place, pokryte czarną, obumarłą roślinnością. Podana dawka owych środków chemicznych, jest może i dość kosztowna, ale chyba mniej, niż kilkuletnia przygotowania uprawa. O ile na danej łące mamy przewagę roślin motylkowych, jak to się często zdarza, to możemy ograniczyć owe wyżerające środki do jednego tylko azotniaku, lub azotniaku i kainitu. — Azotniak wpłynie tu korzystnie na rozwój traw wysokorosnących — co zawsze jest na łąkach pożądane. Rozumie się, że samo wytrucie chwastów nie wystarczy, trzeba jeszcze podosiewać owe place trawą — co po wybronowaniu łąki łatwo będzie uskutecznić. Potem puszczamy ciężki wał, by się trawy mogły ująć. Mieszanke traw do siewu, w ilości około 10 kg. na ha, dobieramy wedle jakości gruntu, starając się dobrać takie trawy, jakie się najczęściej spotykają w warunkach danej gleby, na łące o zadawalniającym poroście. Zresztą, w niniejszym numerze „Przewodnika” znajdą Czytelnicy wykaz traw, wskazanych na rozmaite gleby, co będzie dużą pomocą do zorientowania się, jakie w danych warunkach trawy będą najwłaściwsze.

Gdybyśmy na naszej łące mieli tylko częściowo, owe zachwaszczone i wyjałowione kawałki, a znów inne kawałki o zadawalniającym poroście, to, rozumie się, że musielibyśmy stosować zabiegi wychwaszczania tylko częściowo. Przytem, zależnie od porostu, jaki by się okazał charakterystycznym, należałoby jeszcze przedsięwziąć i inne zabiegi, jak np. przy niszczeniu barszczu, ostu, krwawnika, wycinanie poszczególnych roślin, częstsze koszenie takiej łąki i wałowanie po pierwszym polkosie; przy obitości szczawiów i kłosówki wełnistej: — wapnowanie lub azotniak, jako nawóz, zawierający dużo wapna. Najskuteczniejsze działanie zabiegów chemicznych ujawnia się wczesną wiosną, więc teraz, kiedy jeszcze trawy nie rosną, a chwasty łby wychylają. Stosując azotniak, należy zwrócić uwagę na jaknajrównomierniejszy jego wysiew — a jeśli wypada siać jeszcze kainit i supertomasynę, to zmieszać wszystko razem, by za jednym zamachem owe wyżeranie chwastów przeprowadzić. Że się i pewna ilość traw szlachetnych przytem przypali, to nie powinno nas przerażać, gdyż trawy te z korzenia odrosną i bujniej się zazielenią.

Jeśli się komu z naszych czytelników wydało, że zbyt kosztownymi będą podane przez nas zabiegi, niech zrobi próbę na kilkunastu prętach, czyarach, a o rezultatach próby napisze do redakcji „Przewodnika”.

Fort. Starzyński.

SPROSTOWANIE.

W Nr. 13-ym „Przewodnika Gospodarskiego”, w artykule „Nawożenie roli pod machonkę” — inżyniera J. Strożowskiego na str. 236 wkraść się błąd drukarski: w wierszu 27 i 28 powinno być „300 q/ha obornika” oraz „600 q/ha obornika”, a nie „300 q/ha bez obornika”, następnie, w ostatnim wierszu tego artykułu, gdzie jest mowa o dawkach saletry, powinno być 8 q na ha, a nie 80 q.

Redakcja.

Mieszanki na łąki i pastwiska

Zagadnienie zasiewu i podsiewu łąk i pastwisk stale zajmuje umysły rolników. Świadczą o tem liczne zapytania, kierowane do organizacji rolniczych, pism zawodowych, skrzynki rolniczej Polskiego Radja i t. p.

Właściciele gospodarstw, którzy mają większe obszary, zwracają się niekiedy o ułożenie odpowiedniej mieszanki trawnej bezpośrednio do specjalistów, wielu jednak dopatruje trudności w uzyskaniu porady i ci, albo nadal utrzymują łąki w zaniedbaniu, albo dobierają do ich obsiewu mieszanki zupełnie nieodpowiednie, według przepisów, przestarzałych, lub niedostosowanych dostatecznie do ich warunków.

Aby rolnikom w tych sprawach przyjść z pomocą, wobec potrzeby zwrócenia większej uwagi na znaczenie dobrych łąk w gospodarstwie, Komisja uprawy łąk i pastwisk Rady Wydziału Rolniczego C. T. O. i K. R. pracująca pod przewodnictwem prof. K. Rogoyskiego podjęła pracę nad układem mieszanek łąkowych, odpowiednich na różne typy gleb, kierując się zasadą, że mieszanki te muszą być przede wszystkim tanie i złożone z nasion traw i innych roślin wyhodowanych w kraju.

Układ tych mieszanek, dla naszych warunków glebowych i klimatycznych, rozpatrzony przez wymienioną Komisję poniżej podajemy.

Mieszanki te uwzględniają kilka, bardzo ogólnie ujętych, typów gleb, a z tego wynika, że w pewnych wypadkach mogą wymagać niejakiej poprawy w swym składzie.

Wśród typów gleb uwzględniono i torfy wysokie, t. z. mchowe, choć spotyka się je stosunkowo rzadko i należą do najmniej wdzięcznych gruntów rolniczych.

Typy tych mieszanek nadają się przede wszystkim dla okolic Polski środkowej i zachodniej o mniejszej ilości opadów. Bardzo często zachodzić może konieczność przystosowania składu tych mieszanek, do specjalnych warunków miejscowych, a zatem, nieduże zmiany może rolnik wprowadzić sam, zaś bardziej zasadnicze lepiej przeprowadzić w porozumieniu ze specjalistami.

Rolnicy, posiadający większe obszary do obsiewu, ryzykują zawsze większym nakładem pieniędzy przy zagospodarowaniu łąk, zawsze zatem bezpieczniej w takich wypadkach zwrócić się do specjalisty o ułożenie mieszanki ściśle już dostosowanej do miejscowych warunków; mieszanka taka będzie mogła zawierać mniej roślin, ilość kg. wysiewu na ha może być niekiedy zmniejszona. A już taka ścisła porada nie może być oparta na samym opisie, lecz musi wpływać ze zbadania na miejscu warunków wegetacji roślin.

Co do podsiewu łąk i pastwisk, to oczywiście trzeba i można zabieg ten stosować tam tylko, gdzie jest niezły, a tylko przerzedzony porost i gdzie, po usunięciu przyczyny przerzedzonego porostu, można liczyć na znaczne zagęszczenie i polepszenie stanu łąki.

Do podsiewu należy podane mieszanki odpowiednio przystosować, a więc usunąć z nich te rośliny, które już rosną na danej łące, natomiast zwiększyć

żyć odpowiednio ilość nasion tych traw, których niema, ale które rosną na sąsiednich łąkach i pastwiskach doprowadzonych i wynawożonych. Ogólna ilość wysiewu mieszanki przy podsiewie łąk zmniejsza się zwykle do połowy, a w niektórych wypadkach nawet do $\frac{1}{3}$ tej ilości, jaka w podanych mieszankach została uwzględniona dla pełnego zasiewu.

Komisja uprawy łąk i pastwisk C.T.O. i K.R. za-

leca rolnikom posiłkowanie się podanymi mieszankami, zaś w pewnych wypadkach, mając zapewniłą pomoc wybitnych specjalistów, może udzielać dodatkowych wyjaśnień i uzupełnień w sprawach zagospodarowania łąk. Adres: „Komisja uprawy łąk i pastwisk Rady Wydziału Rolniczego C.T.O. i K.R.”, Warszawa, ul. Kopernika 30.

Dr. M. Rożański.

Skład mieszanek i ilość wysiewu na różne typy gleb, na łąki i pastwiska.

NAZWA ROŚLINY	Łąki na torfach		Łąki na glebach mineralnych		Pastwisk w warunkach pol. suchszych		Pastwiska w warunkach wilgotn. łąk.	
	niskich	wysokich	lekkich	ciężkich	gleby lżejsze	gleby cięższe	gleby lżejsze	gleby cięższe
	Kg. na ha.	Kg. na ha.	Kg. na ha.	Kg. na ha.	Kg. na ha.	Kg. na ha.	Kg. na ha.	Kg. na ha.
1. Motylowe	1	2	3	4	5	6	7	8
Koniczyna biała — <i>Trifolium repens</i> .	—	1,5	1,5	—	4,0	2,5	1,5	1,0
Koniczyna czerwona — <i>Trif. pratense</i> .	—	—	1,0	1,5	1,5	3,5	—	1,5
Koniczyna szwedzka — <i>Trif. hybridum</i> .	2,0	1,0	1,0	1,0	1,0	2,5	1,0	1,0
Lucerna chmielowa — <i>Medicago lupulina</i> .	—	0,5	1,0	—	3,0	—	1,5	1,0
Lucerna Grimma — <i>Medicago sativa</i> Grim.	—	—	—	1,0	—	—	—	—
3. Trawy wysokie								
Kupkówka — <i>Dactylis glomerata</i> .	4,0	3,0	3,0	4,5	—	3,0	2,5	2,5
Kostrzewa łąkowa — <i>Festuca pratensis</i> .	7,0	7,0	10,0	9,0	7,5	6,0	7,0	7,0
Tymotka — <i>Phleum pratense</i> .	4,0	4,0	4,5	4,0	2,5	3,0	3,0	2,5
Wyczyniec łąkowy — <i>Aleopecurus pratensis</i> .	3,0	—	3,0	3,0	—	—	—	—
Stokłosa miękka — <i>Bromus inermis</i> .	—	2,0	1,5	—	—	—	—	—
Rajgras francuski — <i>Avena elatior</i> .	2,0	4,0	4,0	3,0	4,0	—	4,5	3,0
Kostrzewa trzcinowata — <i>Festuca arundinacea</i> .	2,0	—	—	—	—	—	—	—
Rajgras włoski — <i>Lolium italicum</i> .	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
3. Trawy podszywkowe								
Rajgras angielski — <i>Lolium perenne</i> .	—	—	3,0	8,0	7,0	10,0	7,0	10,0
Kostrzewa czerwona krzaczasta — <i>Festuca rubra</i> .	—	—	—	—	—	—	3,0	2,0
Kostrzewa czerw. rozłogowa — <i>Festuca rubra stolonifera</i> .	4,0	6,0	5,0	3,0	4,0	4,0	4,0	3,0
Wiechlina łąkowa — <i>Poa pratensis</i> .	2,0	—	2,0	2,0	4,0	2,0	2,0	2,0
Wiechlina szorstka — <i>Poa trivialis</i> .	1,0	2,5	1,0	—	1,0	1,0	1,0	1,0
Wiechlina błotna — <i>Poa serotina</i> .	2,0	1,5	0,5	0,5	—	1,0	1,0	1,0
Bekmanja — <i>Beckmannia eruciformis</i> .	1,0	—	—	1,0	—	—	—	—
Mietlica rozłogowa — <i>Agrostis stolonifera</i> .	2,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Ogólna ilość wysiewu mieszanki w kg. na ha	39,0	37,0	46,0	45,5	43,5	42,5	43,0	42,5

S A D I O G R Ó D

Nawożenie warzyw

Plon każdej rośliny uprawnej zależy od całego szeregu mniej lub więcej sprzyjających warunków, przyczem, o wysokości plonu decyduje zawsze ten z warunków rozwojowych, który jest w danej chwili dla rozwoju roślin najmniej korzystny.

Dlatego, chcąc uzyskać w uprawie roślin możliwie najwyższe plony — staramy się zapewnić im najlepsze warunki rozwojowe, pod każdym względem, to znaczy, że wszystkie nasze zabiegi zmie-

rzać winny do tego, ażeby roślina otrzymała możliwie najkorzystniejszy i równomierny układ czynników, wpływających na jej rozwój.

Łatwo zrozumieć, że nie wszystkie warunki dobrego rozwoju roślin znajdują się w naszych rękach, większość z nich jednak zależy od gospodarza i jeżeli tylko umie on wyzyskać siły przyrody i własną pracę — to, o ile nie przyjdą jakieś klęski, śmiało można powiedzieć, że „jakieś posiał, tak zbierzesz”.

Jeżeli porównamy warunki rozwojowe w uprawie polowej i ogrodowej, to stwierdzimy, że wpływ człowieka na udany plon ogroduwni, jest o wiele donioślejszy, niż przy uprawie roślin gospodarskich,

dlatego w ogrodowej uprawie można zawsze osiągać wyższe i pewniejsze plony, niż się je otrzymuje w uprawie polowej.

Porównywując starania przy uprawie roślin ogrodowych w przeciętnych naszych gospodarstwach warzywnych — łatwo dojść do wniosku, że czynnikiem, najczęściej przez ogrodników lekceważonym jest odpowiednie zasilenie roli, a grzechy te dadzą się sprowadzić do: 1) wadliwego obchodzenia się z mierzwą, 2) do małej staranności w przygotowaniu kompostów, a wreszcie, 3) do skąpego i nie dość umiejętnego zasilania roślin nawozami sztucznymi.

Bezspornie, że podstawą nawożenia w ogrodzie warzywnym, są nawozy naturalne, a więc mierzwa, kompost i nawozy zielone; chodzi jednak o to, żeby nawozy te były należycie przygotowane i użyte.

Wiemy, że wartość nawozowa obornika zależy w dużym stopniu od sposobu przechowania i od tego, kiedy i w jaki sposób został on przyorany, przyczem, okres pielęgnacji obornika trwa od chwili jego powstania, aż do momentu przykrycia go ziemią.

Najpraktyczniejszym sposobem konserwowania mierzwy w celach ogrodniczych, będzie **kompostowanie mierzwy**.

Kompostowanie odbywa się w ten sposób, że mierzwę układamy w stos, przesypując ją ziemią próchniczną z małym dodatkiem gliny; stos taki winien być z wierzchu przykryty ziemią. Po paru miesiącach stos przerabiamy, zlewa go się wodą i układa na nowo, co powtarzać należy jeszcze dwa, albo trzy razy. Taka kompostowa mierzwa może być użytkowana w ilościach znacznie mniejszych, niż świeża, gdyż, jak to wykazują doświadczenia, skuteczność jej jest parokrotnie wyższa, a co ważne, że mierzwę kompostowaną można z powodzeniem stosować do nawożenia pogłównego.

Dużo również błędów popełnia się przy przykrywaniu gnoju. Przykrywa się go za głęboko. Gnoj nie może być nigdy głębiej przyorany lub przykopany, niż na taką głębokość, do której, w dostatecznej ilości, dochodzi powietrze, w przeciwnym bowiem razie nie rozkłada się, lecz torfiej, co nie tylko nie daje żadnego pożytku roślinom, lecz nawet im szkodzi, gdyż wtedy rola zostaje zakwaszona. Przykrycie mierzwy na gruntach lekkich nie powinno być głębsze ponad 15 cm., na gruntach zaś mocniejszych, słabiej przewiewnych, nawet tylko do 10 cm wystarczy. Niebezpieczeństwo zmarnowania gnoju za głęboko przykrytego i zakwaszenia gleby jest w ogrodzie o wiele większe, niż w gospodarce polowej, gdyż ilości obornika, jakie pod warzywa stosujemy, są znacznie większe, niż te, jakie bywają używane w uprawie polowej.

Mówiąc o oborniku, konieczne trzeba pomyśleć i o odchodach, gdyż nawóz ten, w gospodarce ogrodowej może odgrywać dużą rolę. Najkorzystniejsze użycie tego nawozu będzie w tym wypadku, gdy jest on konserwowany już w ustępach, najlepiej za pomocą mialu torfowego. Ale nawet i wtedy, gdy odchody w ustępie nie są należycie konserwowane, mogą one dać duże korzyści w ogrodzie warzywnym, jako dodatek do przygotowanych kompostów. Wykonywa się to w ten sposób, że w kupie kompostowej robi się większe otwory, w które nalewa się odchody, a następnie nakrywa się ziemią. Kompost, otrzymany

w ten sposób, będzie o wiele zasobniejszy w składniki nawozowe.

Przechodząc do przygotowania **kompostów**, musimy zwrócić uwagę, że są one dotychczas zbyt mało doceniane, a użycie ich bywa często przedwczesne, nim kompost dojrzeje. Kompost musi dojrzeć — przetrwać się doskonale, aby skutek z niego był całkowity. Do przygotowywania kompostu nie bywają dostatecznie wykorzystywane różnorodne odpadki, których przecie w gospodarce warzywniej mamy sporo. Zaniedbuje się przytem dodatku wapna, które nie tylko przyczynia się do przyspieszenia rozkładu kupy kompostowej, ale, wpływając na zasadowy charakter kompostu — wydatnie wpływa na pożądany odczyn gleby. Nawozową wartość kompostów podnosi dodatek do nich takich odpadków, jak odpadki z rzeźni, padlina, krew zwierzęca, to też tam, gdzie istnieją możliwości nabycia tych odpadków — dodawanie ich do kompostów zawsze się opłaca.

Na nawożeniu jednak wyłącznie naturalnem nie zawsze można poprzestać, tembardziej, że wykorzystanie azotu, fosforu i potasu z nawozów organicznych nie jest całkowite. Bliższe badania wykazały, że z dawki obornika, wynoszącej 1000 q na ha, teoretycznie w pierwszym roku rośliny mogą pobrać zaledwie 43,2 kg. azotu, 45,0 kg. kwasu fosforowego i 144,0 kg. tlenku potasu, a w okresie trzyletnim 67,0 kg. azotu, 75,0 kg. kwasu fosforowego i 165,0 kg. tlenku potasu.

Jak to jest mało w porównaniu z potrzebami roślin, wykazuje następujące zestawienie:

	Plon w q z ha.	Roślina pobiera z gleby w kg.		
		Azotu	Kw. fosfor.	Tl. pot.
Kapusta	1000 q.	230	85	320
Cebula	350 q.	90	37	120
Buraki	500 q.	296	51	80
Marchew	550 q.	155	59	215
Pomidory	470 q.	92	21	141
Szparagi (w pełni użytkowan.a)	65 q.	108	29	93
Kalafiory	230 q.	72	27	105

Porównanie liczb, wykazujących ilość wprowadzanych do ziemi, przyswajalnych składników nawozowych i liczb, odpowiadających zapotrzebowaniu tych składników przez rośliny, jasno wykazuje, że nawet najobfitsze nawożenie organiczne nie zaspokaja potrzeb nawozowych pod względem azotu i potasu prawie nigdy, a pod względem fosforu tylko w niektórych wypadkach. Dzieje się to w roku pierwszym po oborniku, a coś dopiero wtedy, gdy warzywa przychodzą w drugim, albo trzecim roku po nawozach naturalnych. Braków tych nie zaspokoi się nawet silnym kompostowaniem i jedynie zaradzić im może użycie nawozów pomocniczych. I rzeczywiście, warzywa ogromnie silnie reagują na nawożenie nawozami sztucznymi, to też powszechne stosowanie tych nawozów w ogrodach warzywnych na Zachodzie datuje się już od szeregu lat i coraz szersze znajduje zastosowanie.

Nad nawożeniem sztucznym warzyw i skutecznością oddziaływania poszczególnych nawozów przeprowadzały doświadczenia nasze Zakłady Doświadczalne; z licznych tych doświadczeń wynika, że nawozami sztucznymi zaspakajane są przedewszystkiem potrzeby nawozowe warzyw pod względem

azotu i potasu, a w mniejszym stopniu — fosforu. Z wyników, jakie dotychczas były otrzymane, da się wywnioskować o skuteczności i opłacalności poszczególnych składników nawozowych. Okazuje się, że:

jeden kg czystego składnika pokarmowego w postaci

	Azotu	Kwasu fosfor.	Tlenku potasu
	daje nadwyżkę w plonie z	ha	kilogramów
Kapusta	210	30	70
Cebula	39	31	22
Buraki ćwikłowe	215	21	56
Marchew	56	—	83
Pomidory	40	32	33
Szparagi	15	8	6
Kalafiory	370	—	23

Nadwyżki, wywołane nawożeniem mineralnym, są, jak widać, bardzo wysokie.

Dalsze badania nad opłacalnością nawożenia mineralnego wykazały, że najkorzystniejszy stosunek dawek poszczególnych nawozów pomocniczych azotowych, fosforowych i potasowych jest jak 3 : 1 : 3,6, a więc przy nawożeniu warzyw należałoby zawsze ten stosunek zachowywać. Naturalnie, co do wysokości poszczególnych dawek nawozowych, trudno dać ścisły przepis, jako jednak dawki orientacyjne można uważać następujące:

Normy nawozowe w kilogramach na hektar składników pokarmowych:

	Azotu	Tlenku potasu	Kwasu fosfor.
Kapusta	60—120	80—120	30—50
Brukiew	55—80	80—120	30—60
Pomidory	60—80	80—120	50—60
Cebula	35—50	100—160	30—50
Buraki	45—75	80—100	20—30
Szparagi	60—100	100—160	50—80
Sałata i szpinak	20—60	50—60	25—40
Ogórki i seler	60—100	80—100	50—80
Kalafiory	40—60	80—120	30—50

Co do wyboru odpowiedniego nawozu pomocniczego, to przy nawożeniu azotowym, nawożąc przed siewem, najkorzystniej używać azotniak, gdyż jest to nawóz doskonale w glebie się przechowujący, a przytem, zawierający dużą ilość czynnego wapna, dzięki czemu, nietylko je dostarcza do gleby, ale jednocześnie działa na nią odkazająco, przez co niszczy cały szereg szkodliwych zarodków chorobowych. Azotniak, zwłaszcza w nawożeniu wszelkiego rodzaju okopowych i kapustnych, ma bardzo duże znaczenie.

Do nawożenia pogłównego, ze względu na bardzo szybką skuteczność i doskonałe pobudzanie roślin do natychmiastowego rozwoju, najodpowiedniejszą jest saletra sodowa (krajowa saletra chilijska). Nawozy azotowe zwykle stosujemy w ten sposób, że pewną ich część dajemy przed siewem, a resztę, w kilku dawkach, pogłównie.

Z nawozów potasowych, dla celów ogrodniczych, najlepiej nadaje się wysokoprocetowa sól potasowa, a więc albo 40%, a w braku tej 25%. Sól potasowa daje się zasadniczo w okresie przedsięw-

Uprawa arcydzięgla lekarskiego

(*Archangelica officinalis* lub *Angelica archangelica*).

Arcydzięgiel, zwany także Litworem, rośnie dziko w środkowej i północnej Europie, w okolicach górystych, w miejscach wilgotniejszych nad strumieniami i na łąkach.

W Polsce występuje on rzadko, gdyż niszczone jest przez lud, przywiązujący do korzeni arcydzięglowych rozmaite właściwości lecznicze.

Roślina ta, znana jest w medycynie od XIV wieku, uprawiana była wówczas po ogródkach, głównie klasztornych, w tak zwanych „wirydarzach” i stosowana przeważnie przeciwko dżumie. Dla cudownego działania tej rośliny, dano jej nazwę „Angelica” od greckiego wyrazu „anielski”.

Dziś arcydzięgiel w postaci korzeni i nasion ma prawie wyłącznie zastosowanie w likiernictwie, ze względu na zawartość olejku lotnego.

Jest to roślina dwuletnia, która w pierwszym roku po wysiewie tworzy rozetę z liści przykorzeniowych, w drugim zaś — łodygę nadziemną, kwiatową, wyrastającą od 1 do 2,5 metra wys. Łodyga ta jest obła, rowkowana, wewnątrz wydrążona. Liście są pierzaste, osadzone na długich ogonkach, zakończonych pochwą wydętą. Zakwita na początku czerwca. Kwiatki są drobne, zielonkawe, zebrane w kuliste baldachy. Nasiona na najwcześniejszych baldachach dojrzewają na początku lipca. Nasiona te są właściwie suchym owocem, złożonym z dwóch rozłupek, przytwierdzonych do wspólnej szypułki (niteczki na końcu rozwidłonej).

W pierwszym roku korzeń główny jest gruby, krótki, walcowaty, u góry gęsto obrączkowany, w drugim zaś roku część dolna tego korzenia zanika, w pozostałej zaś rozwijają się liczne korzenie boczne. Szaro-brunatna kora korzenia zawiera bardzo liczne przestwarki balsamiczne barwy żółtawej, sam zaś miąższ korzenia jest żółty i posiada budowę promienistą.

nym, względnie przed flancowaniem, w pewnych jednak razach można je również stosować pogłównie. Jako nawóz fosforowy najodpowiedniejszy jest superfosfat, dawany tuż przed sadzeniem lub siewem roślin.

Omawiając znaczenie nawożenia mineralnego, należy podnieść i to, że skutek tego nawożenia nie wyraża się jedynie w znacznym powiększeniu plonów, ale, jak to stwierdziły liczne doświadczenia, nawożenie mineralne poprawia smak, łatwość przechowywania i rozgotowywalność warzyw. Z punktu zaś widzenia handlowego, bardzo ważnym szczegółem nawożenia mineralnego jest fakt, że podnosi ono ilość towaru handlowego, wskutek czego zmniejsza się ilość odpadków i produktów pośrednich.

Pragnę podkreślić, że otrzymanie wysokiego plonu warzyw zależy w dużym stopniu od tego, czy je odpowiednio zasilimy. Zasilenie to powinno polegać na wzorowej gospodarce nawozami naturalnymi, często jednak musi być uzupełniane nawożeniem pomocniczym, jeśli chcemy się zabezpieczyć, żeby któryś ze składników pokarmowych nie znalazł się w minimum i przez to nie powstrzymał normalnego rozwoju roślinności.

W. G.

Korzeń arcydzięgla, zwany w handlu **Radix Angelicae**, ma smak słodkawo-mdły, palący i nieco gorzki; zapach silny, aromatyczny. Głównymi jego składnikami są: 1) olejek lotny, 2) kwasy lotne, 3) żywica, 4) krochmal. Działanie lecznicze arcydzięgla podobne jest do działania kamfory.

Uprawa arcydzięgla jest łatwa. Gleba musi być dostatecznie wilgotna, lecz nie podmokła, głęboko uprawiona, żyzna; w pierwszym roku po pełnym oborniku, odchwaszczona. Rozmnaża się z nasion. Ponieważ nasiona arcydzięgla szybko tracą siłę kiełkowania, wskazany jest wysiew letni zaraz po zbiorze nasion lub późną jesienią.

Siew na rozsadniku w linie odległe co 20 cm. Wysiew wiosenny, a zwłaszcza opóźniony, często zawodzi. Z siewu letniego zakładamy plantację w maju roku następnego, z siewu zaś jesiennego — w drugiej połowie lata. Ze względu na bujny wzrost roślin odległości dajemy od 80 — 100 cm. mianego, czyli w piątkę. Na 1 ha. potrzeba 10.000 lub 14.500 sztuk sadzonek. Rośliny zimują bez nakrycia. Dalsza pielęgnacja plantacji polega na dzikowaniu i planetowaniu pomiędzy roślinami. Uprawiając arcydzięgiel wyłącznie dla zbioru korzeni, należy, w miarę ukazywania się pędów kwiatowych, wycinać je przy ziemi, aby zapobiec osłabieniu się systemu korzeniowego.

Gdy się ma zapewniony zbyt zarówno na korzenie, jak i na nasienie, wówczas pędów kwiatowych nie należy usuwać. Dojrzewanie poszczególnych baldachów odbywa się stopniowo, skutkiem czego zbiór ich wykonuje się 3 do 4-ch razy w ciągu lata. Ścięte baldachy gromadzi się w workach i natychmiast przesusza na płachtach w miejscach przewiewnych. Po wysuszeniu ręcznie się wykrusza lub omłaca lekkimi cepami, poczem nasienie odwiewa się i młynkuje; przy małych ilościach skłęża na sitach.

Nasienie, przeznaczone na surowiec, przechowuje się w zamkniętych skrzyniach i w suchym miejscu. Plon nasion (owoców) z 1 ha. wynosi średnio 9,5 q.

Jesienią przystępujemy do wykopywania korzeni. Po odcięciu zbytecznej części nadziemnej, kładąc wraz z korzeniami opłukujemy w czystej i zimnej wodzie, po obeschnięciu zaś przenosimy na strych, rozkładamy je cienką warstwą na półkach, a w razie dłuższej niepogody suszymy korzenie w niezamieszkałych, lecz opalanych i dobrze przewietrzanych izbach. W suszarni ogniowej nie można przekroczyć temperatury 20° C. Plon ususzonych korzeni wynosi średnio 12,5 q. z ha.

Ususzone korzenie są silnie pomarszczone, z zewnątrz mają barwę brązową, wewnątrz jasno-żółtą. Ze 100 kg. świeżych korzeni otrzymuje się 25 kg. surowca ususzonego, czyli ubytek ma wadze wynosi 75%.

Drogą destylacji wodnej otrzymuje się ze świeżego korzenia arcydzięgla 0,057% olejku lotnego, z ususzonego zaś 0,25%.

Młode łodygi i ogonki liściowe są używane w cukiernictwie i w gospodarstwie domowym, głównie do przyozdabiania tortów, strucl, oraz do wyrobu marmoladek.

Uprawa polowa arcydzięgla, jako rośliny olejko-dajnej, jest u nas wskazana.

Inż. Marja Chmielińska.

Tymczasowy wykaz najważniejszych odmian drzew owocowych

zalecanych przez Komisję Pomologiczną przy Związku Polskich Zrzeszeń Ogrodniczych dla poszczególnych województw Polski.

Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych powołało przy Związku Polskich Zrzeszeń Ogrodniczych **Komisję Pomologiczną**, w pracach której przyjmowali udział pp.: dyr. Kazimierz Brzeziński, inż. Edmund Błaszczyk, insp. St. Celichowski, dyr. Józef Drewko, dr. Władysław Filewicz, Bronisław Gałczyński, dyr. Aleksander Girdwoj, prof. dr. Włodzimierz Gorjaczkowski, inż. Jerzy Hozer, prof. Piotr Hoser, prof. Adam Hrebniński, prof. dr. Edmund Jankowski, dyr. Jan Kosmol, dyr. Stefan Skawiński, dr. Józef Tomkiewicz, Stanisław Walloch, dyr. Antoni Wróblewski i dr. Stefan Ziobrowski.

Komisja Pomologiczna podjęła systematyczne badania sadów na terenie Polski, zarówno przy współudziale 2 podkomisji lokalnych, jak również na drodze dojazdów inspektora komisji p. St. Celichowskiego do poszczególnych sadów i opracowywania wyników tych badań w sposób przez komisję ustalony.

Praca ta, zmierzająca w kierunku ustalenia doborów handlowych odmian drzew owocowych dla poszczególnych okręgów kraju, pierwszy raz w Polsce na podstawie badań w terenie, nie będzie mogła być ukończona prędzej, niż za lat kilka, najwcześniej w 1936 roku.

Tymczasem odbudowa sadów naszych, po klęsce mrozej, wymaga natychmiastowych wskazań, jakie odmiany sadzić należy oraz w jakim kierunku winna iść produkcja szkółkowa.

Z tych przyczyn, Komisja Pomologiczna, opierając się na dotychczas uchwalonych przez różne zjazdy i w różnym czasie doborach handlowych drzew owocowych dla poszczególnych dzielnic, czy województw i wybierając wyłącznie z nich pewną ilość odmian czołowych, na zebraniu plenarnym dnia 7-go i 8/II. 1933 r. ostatecznie uchwaliła „Tymczasowy wykaz handlowych odmian drzew owocowych”, który stanowić ma wytyczną dla owocarstwa i szkółkarstwa polskiego na okres najbliższy.

Komisja uznała, iż układanie doborów według podziału administracyjnego państwa, t. j. według województw jest rzeczą nieuzasadnioną, gdyż zasięgi poszczególnych odmian drzew owocowych i przyrodnicze warunki ich rozwoju nie mogą odpowiadać administracyjnemu podziałowi kraju. Jednak, wychodząc z założenia, iż akcja sadzenia drzew owocowych jest prowadzona i popierana przez wojewódzkie organy: Izby Rolnicze i t. d., które wymagają od czynników zawodowych dokładnie sformułowanych wskazówek, jakie odmiany polecać należy na terenie ich działalności — Komisja P. ze względów praktycznych, zmuszona była ustalić „tymczasowy wykaz handlowych odmian drzew owocowych” według poszczególnych województw.

POMORZE.

JABŁONIE. Letnie: Inflanckie (Oliwka żółta), Kalwila letnia Fraasa, Oliwka czerwoną. **Jesienne:** Antonówka, Graf-sztynek, Kronselskie. **Zimowe:** Bojken, Boskoopskie, Królowa Renet, Landsberskie, Malinowe Oberladzkie. **Uwaga:** Boskoopskie, Królowa Renet i Landsberskie zaleca się szczepić podwójnie. Grafsztynek i Królową Renet hodować, gdzie więcej wilgoci.

GRUSZE. Faworytka, Hardy, Lipcówka, Paryżanka, Plebanka, Salisbury, Szarżka, Willamsa (Bonkreta).

ŚLIWY. Althana, Jerozolimka (Brzoskwinia), Renkloda zielona, Ulena, Węgierka włoska, Węgierka zwykła.

CZERESNIE. Czarna późna, Fromma, Hedelfińska, Miodówka, Napoleonka, Werderska, Żabula.

WIŚNIE. Książęca, Łutówka, Osthajmska.

WIELKOPOLSKA.

JABŁONIE. Letnie: Inflanckie (Oliwka żółta), **Jesienne:** Kronselskie. **Zimowe:** Bojken, Boskoopskie, Landsberskie. **Uwaga:** Boskoopskie i Landsberskie zaleca się szczepić podwójnie.

GRUSZE: Faworytka, Hardy, Łukasówka, Salisbury, Szarżka, Willamsa (Bonkreta).

ŚLIWY: Althana, Jerozolimka (Brzoskwinia), Mirabelka z Metz, Renkloda zielona, Ulena, Węgierka zwykła.

CZEREŚNIE. Czarna późna, Fromma, Hedelfińska, Napoleonka, Marchijska, Różowa wczesna (Marmurkowa).

WIŚNIE. Goryczka królewska, Łutówka, Książęca, Osthajmska.

Ś L A S K.

JABŁONIE. STREFA A. — PODGÓRSKA. Letnie: Inflanckie (Oliwka żółta), Jesienne: Kronselskie, Zimowe: Antonówka, Bojken, Boskoopskie, Grochówka, Heusgena, Landsberskie.

STREFA B. — NIZINNA. Letnie: Inflanckie (Oliwka żółta), Zimowe: Bauman, Bojken, Boskoopskie, Grochówka, Kardynalskie, Koksa Pomarańczowe, Landsberskie, Nowozelandzkie. **Uwaga:** Bauman, Boskoopskie, Koksa Pomarańczowe i Landsberskie zaleca się szczepić podwójnie.

GRUSZE. STREFA A. — OKOLICE PODGÓRSKIE, CIESZYŃSKIEGO. Faworytka, Hardy, Lipcówka, Salisbury, Williamsa (Bonkreta).

STREFA B. — OKOLICE NIZINNE GÓRNOŚLĄSKIE. Boskowska (Apremoncka), Faworytka, Hardego, Lipcówka, Plebanka, Salisbury, Szarnieca, Williamsa (Bonkreta).

ŚLIWY. STREFA A. — PODGÓRZE CIESZYŃSKIE. Billertalska, Kirka, Ulena.

STREFA B. — NIZINNA GÓRNOŚLĄSKA. Billertalska, Mirabelka z Nancy, Renkloda zielona, Węgierka włoska, Węgierka zwykła.

CZEREŚNIE. STREFA A. — PODGÓRZE CIESZYŃSKIE. Fromma, Hedelfińska, Koburska, Marchijska.

STREFA B. — NIZINNA. Büttnera czerwona, Fromma, Kasina, Koburska, Werderska.

WIŚNIE. STREFA A. — PODGÓRZE CIESZYŃSKIE. Goryczka Królewska, Łutówka. **STREFA B. — NIZINNA.** Goryczka królewska, Łutówka, Minister Podbielski, Osthajmska.

W O J. K R A K O W S K I E.

JABŁONIE. STREFA I. Letnie: Inflanckie (Oliwka żółta), Oliwka czerwona, Jesienne: Kronselskie, Zimowe: Bauman, Boskoopskie, Koksa Pomarańczowe, Landsberskie. **Uwaga:** Bauman, Boskoopskie, Koksa Pomarańczowe, Landsberskie zaleca się szczepić podwójnie.

STREFA V. — PODGÓRSKA. Letnia: Charlamowskie, Inflanckie (Oliwka żółta), Oliwka czerwona, Jesienne: Kardynalskie, Kronselskie, Zimowe: Bojken, Landsberskie, Malinowe Oberlandzkie. **Uwaga:** Bojken, Landsberskie i Malinowe Oberlandzkie zaleca się szczepić podwójnie.

GRUSZE. STREFA I. — ZACHODNIO NIZINNA CZĘŚĆ KRAJU AŻ PO RZESZÓW. Faworytka, Salisbury, Tiriotka, Williamsa (Bonkreta). **STREFA V. — PODGÓRSKA, NAJZIMNIEJSZA.** Faworytka, Hardego, Liońska, Salisbury.

ŚLIWY. STREFA I. — ZACHODNIO NIZINNA CZĘŚĆ KRAJU AŻ PO RZESZÓW. Althana, Billertalska, Dolańska, Dobra z Bry, Kirka, Renkloda zielona, Ulena, Washington, Węgierka włoska, Węgierka zwykła.

STREFA V. — PODGÓRSKA NAJZIMNIEJSZA. Billertalska, Dolańska, Kirka, Renkloda zielona, Ulena, Wiktorja, Węgierka włoska, Węgierka zwykła, Węgierka żółta — odmiana miejscowa, tam, gdzie się udaje.

CZEREŚNIE. Powiaty: Krakowski, Tarnowski, Kolbuszowa, Tarnobrzeg, Bochnia, Pilzno, Brzesko, Ropczyce, aż po Rzeszów: Büttnera czerwona, Czarna późna, Grolla, Fromma, Koburska, Marchijska, Miodówka, Różowa wielka, Różowa wczesna.

WIŚNIE. Powiaty: Krakowski, Tarnowski, Kolbuszowa, Tarnobrzeg, Bochnia, Pilzno, Brzesko, Ropczyce aż po Rzeszów: Goryczka królewska, Łutówka, Książęca, Osthajmska.

W O J. L W O W S K I E.

JABŁONIE. STREFA II. Letnie: Inflanckie (Oliwka żółta), Oliwka czerwona, Jesienne: Kronselskie, Zimowe: Boskoopskie, Grochówka, Koksa Pomarańczowe, Landsberskie, Malinowe Oberlandzkie, Żeleznik. **Uwaga:** Boskoopskie, Koksa Pomarańczowe i Landsberskie zaleca się szczepić podwójnie.

GRUSZE. STREFA II. Faworytka, Guyota, Hardego, Plebanka, Salisbury, Tiriotka, Williamsa (Bonkreta), Żyfordka.

ŚLIWY. — Te same odmiany, co dla strefy I, woj. Krakowskiego, oraz Lowanka, Montforcka, Washington.

CZEREŚNIE. Büttnera, Czarna późna, Fromma, Grolla, Hedelfińska, Koburska, Marchijska, Miodówka, Napoleonka, Różowa wczesna, Różowa wielka.

WIŚNIE. Goryczka królewska, Hortensja, Łutówka, Kleparowska, Książęca, Osthajmska.

W O J. T A R N O P O L S K I E.

JABŁONIE. STREFA II i III. Letnie: Inflanckie (Oliwka żółta), Oliwka czerwona, Jesienne: Kronselskie, Zimowe: Bojken, Boskoopskie, Grochówka, Koksa Pomarańczowe, Landsberskie, Malinowe Oberlandzkie, Żeleznik. **Uwaga:** Boskoopskie, Bojken, Koksa Pomarańczowe i Landsberskie zaleca się szczepić podwójnie.

STREFA IV. — CIEPŁA. Letnie: Inflanckie (Oliwka żółta), Oliwka czerwona, Jesienne: Kronselskie, Zimowe: Boskoopskie, Blenheimskie, Jonathan, Koksa Pomarańczowe, Królowa Renet, Linneusza, Landsberskie. **Uwaga:** Wszystkie zimowe odmiany zaleca się szczepić podwójnie.

GRUSZE. STREFA III — GÓRNE DORZECZE DNIESTRU Z SAMBOREM I STRYJEM, I PÓŁNOCNA CZĘŚĆ PODOLA GALICYJSKIEGO. Faworytka, Hardego, Salisbury, Tiriotka, Williamsa (Bonkreta), Żyfordka.

STREFA IV. — POŁUDNIOWA CZĘŚĆ PODOLA GALICYJSKIEGO I DOLNE DORZECZE DNIESTRU. Dobra Ludwika, Faworytka, Hardego, Plebanka, Salisbury, Tiriotka, Williamsa (Bonkreta), Żyfordka.

ŚLIWY. Strefy II, III i IV, przyczem strefa II obejmuje kraj od Brodów do granicy bolszewickiej; strefa III — górne dorzecze Dniestru z Samborem i Stryjem, oraz północną część Podola galicyjskiego; strefa IV — Pokucie (południową część Podola galicyjskiego i dolne dorzecze Dniestru). Althana, Billertalska, Dolańska, Dobra z Bry, Kirka, Lowanka, Montforcka, Ulena, Washington, Węgierka włoska, Węgierka zwykła.

CZEREŚNIE I WIŚNIE. Powiaty: Tarnopolski, Radziechowski, Kamionka Strumiłowa, Brodzki, Złoczowski, Zbaraski, Zborowski, Brzeżański, Trembolewski, Husiatyński. Te same odmiany czereśni i wiśni, co dla województwa Lwowskiego. Powiaty: Buczański, Czortkowski, Borszczowski, Zaleszczycki: Te same odmiany co do województwa Lwowskiego, oraz czereśnie: Dragana, Sercowa (Elton); wiśnie: Hortensja.

W O J. S T A N I S Ł A W O W S K I E.

JABŁONIE. STREFA III. Letnie: inflanckie (Oliwka żółta), Oliwka czerwona, Jesienne: Kronselskie, Zimowe: Bojken, Boskoopskie, Landsberskie, Malinowe Oberlandzkie. **Uwaga:** Bojken, Boskoopskie i Landsberskie zaleca się szczepić podwójnie.

POKUCIE. — STREFA IV. — CIEPŁA. Letnie: Inflanckie (Oliwka żółta), Oliwka czerwona, Jesienne: Kronselskie, Zimowe: Bauman, Blenheimskie, Boskoopskie, Jonathan, Koksa Pomarańczowe, Królowa Renet, Linneusza, Londyńskie (gdzie się udaje na pnio), Parkera, **Uwaga:** Wszystkie zimowe odmiany zaleca się szczepić podwójnie.

STREFA V. — PODGÓRSKA. Letnie: Inflanckie (Oliwka żółta), Jesienne: Antonówka, Kronselskie, Zimowe: Bojken, Landsberskie, Malinowe Oberlandzkie. **Uwaga:** Wszystkie zimowe odmiany zaleca się szczepić podwójnie.

GRUSZE. STREFA III. — Te same odmiany, co dla strefy III woj. Tarnopolskiego.

STREFA IV. — CIEPŁA. Dobra Ludwika, Hardego, Salisbury, Tiriotka.

STREFA V. — PODGÓRSKA, NAJZIMNIEJSZA. Faworytka, Hardego, Liońska, Salisbury.

ŚLIWY. Strefa III, IV i V, przyczem strefa III obejmuje górne dorzecze Dniestru z Samborem i Stryjem, oraz północną część Podola galicyjskiego; strefa IV — Pokucie i dolne dorzecze Dniestru; strefa V — podgórska, najzimniejsza, Althana, Billertalska, Dolańska, Dobra z Bry, Kirka, Lowanka, Montforcka, Renkloda zielona, Ulena, Węgierka włoska, Węgierka zwykła.

CZEREŚNIE I WIŚNIE. Powiaty: Żydaczowski, Rohatyński, Stanisławowski, Kołomyjski, Tlumacki, Kaluski, Śniatyński i częściowo Kossowski. Te same odmiany co dla południowych powiatów woj. Tarnopolskiego. Powiaty: Stryjski, Dolinański, Skolski, Solotwński, Nadwórniański nie nadają się do hodowli czereśni.

Mogą się jednak zdarzyć i zdarzają się miejscowości, gdzie czereśnie idą — tam polecamy te same co dla północnych powiatów woj. Tarnopolskiego. Wiśnie te same, które poleca się dla północnych powiatów woj. Tarnopolskiego.

W O J. K I E L E C K I E.

JABŁONIE. Letnie: Inflanckie (Oliwka żółta), Jesienne: Kronselskie, Zimowe: Cesarz Wilhelm, Bojken, Boskoopskie, Koksa Pomarańczowe, Książęca, Kosztele, Landsberskie, Malinowe Oberlandzkie. **Uwaga:** Boskoopskie, Koksa Pomarańczowe, Kosztele i Landsberskie zaleca się szczepić podwójnie.

GRUSZE. Faworytka, Józefinka, Lipcówka, Łukasówka, Salisbury, Williamsa (Bonkreta).

ŚLIWY. Althana, Dolańska, Mirabelka z Metz, Renkloda zielona, Ulena, Washington, Węgierka włoska. Węgierka zwykła.

WOJ. LUBELSKIE.

JABŁONIE. Letnie: Inflanckie (Oliwka żółta). Jesienne: Kronselskie. Zimowe: Bojken, Kosztela, Koks Pomarańczowe — na południe od Wieprza, Królów Renet, Landsberskie, Malinowe Oberlandzkie. Uwaga: Koks Pomarańczowe, Kosztela, Królów Renet i Landsberskie zaleca się szczepić podwójnie.

GRUSZE. (Część woj. Lubelskiego — Podlasia — Komisja Pomol. uważa za nieodpowiednie do handlowej hodowli gruszy). Faworytka, Hardego, Józefinka, Łukasówka, Ulmska, Williamsa (Bronkreta) — w południowej strefie do Wieprza, Salisbury.

ŚLIWY. Althana, Jerozolimka (Brzaskiniowa), Kirka, Mirabelka z Metz, Renkloda zielona, Ulena, Węgierka włoska, Węgierka zwykła.

WOJ. WOŁYŃSKIE.

JABŁONIE. STREFA PÓŁNOCNA. Letnie: Inflanckie (Oliwka żółta). Jesienne: Kronselskie. Zimowe: Antonówka, Bojken, Kosztela, Zorza. Uwaga: Bojken i Kosztela zaleca się szczepić podwójnie.

STREFA POŁUDNIOWA. Letnie: Inflanckie (Oliwka żółta). Jesienne: Kronselskie. Zimowe: Boskoopskie, Landsberskie, Glogierówka, Malinowe Oberlandzkie, Zorza. Uwaga: Boskoopskie, Glogierówka, Landsberskie i Malinowe Oberlandzkie zaleca się szczepić podwójnie.

GRUSZE. Dla północnej części Wołynia, gdzie się gruszy udają: Bergamotka, Słucka (bera), Sobieskiego.

ŚLIWY. Althana, Jerozolimka (Brzaskiniowa), Kirka, Mirabelka z Metz, Renkloda zielona, Ulena, Węgierka zwykła.

WOJ. POLESKIE.

JABŁONIE. Letnie: Inflanckie (Oliwka żółta). Jesienne: Kronselskie. Zimowe: Antonówka, Kosztela. Uwaga: Kosztela zaleca się szczepić podwójnie.

GRUSZE. Bergamotka, Słucka (bera), Sobieskiego.

ŚLIWY. Nie są odpowiednie do handlowej hodowli. Na miejscowy użytek prof. Hrebicki proponuje: Białą śliwę, Białą Damascenę, Wiktorję.

WOJ. NOWOGRODZKIE.

JABŁONIE. Letnie: Inflanckie (Oliwka żółta). Jesienne: Grafsztynek inflancki, Strumiłówka, Titówka. Zimowe: Antonówka, Kosztela. Uwaga: Kosztela zaleca się szczepić podwójnie.

GRUSZE. Komisja uważa za nieodpowiednie do handlowej hodowli. Na miejscowy użytek prof. Hrebicki proponuje: Berę Bauską, Bezziankową, Bergamotkę, Jedwabnicę, Winiówkę litewską.

ŚLIWY. Nie są odpowiednie do handlowej hodowli. Na mniejszy użytek prof. Hrebicki proponuje: Białą śliwę, Białą Damascenę, Wiktorję.

WOJ. WILEŃSKIE.

JABŁONIE. Letnie: Inflanckie (Papierówka — nazwa miejscowa). Jesienne: Ananas Berżeński, Chałmowski. Grafsztynek, Titówka, Strumiłówka. Zimowe: Antonówka, Glogierówka, Montwiłówka. Uwaga: Glogierówkę zaleca się szczepić podwójnie.

GRUSZE. Komisja uważa za nieodpowiednie do handlowej hodowli. Na użytek miejscowy prof. Hrebicki proponuje: Berę Bauską, Bezziankową, Bergamotkę, Jedwabnicę, Winiówkę litewską.

ŚLIWY. Nie są odpowiednie do handlowej hodowli. Na użytek miejscowy prof. Hrebicki proponuje: Białą śliwę, Białą Damascenę, Wiktorję.

WOJ. BIAŁOSTOCKIE.

JABŁONIE. Letnie: Inflanckie (Oliwka żółta). Jesienne: Kronselskie. Zimowe: Antonówka, Bojken, Glogierówka, Kosztela, Malinowe Oberlandzkie. Uwaga: Glogierówkę i Kosztela zaleca się szczepić podwójnie.

GRUSZE. Komisja uważa za nieodpowiednie do handlowej hodowli. Na użytek miejscowy prof. Hrebicki proponuje: Berę Bauską, Bezziankową, Bergamotkę, Jedwabnicę, Winiówkę litewską.

ŚLIWY. Nie są odpowiednie do handlowej hodowli. Na użytek miejscowy prof. Hrebicki proponuje: Białą śliwę, Białą Damascenę, Wiktorję.

WOJ. WARSZAWSKIE I ŁÓDZKIE.

JABŁONIE. Letnie: Inflanckie (Oliwka żółta). Jesienne: Antonówka, Kronselskie. Zimowe: Kosztela, Landsberskie, Malinowe Oberlandzkie, oraz tam, gdzie udaje się i gdzie nie wymarzała w 1929 r. Bojken, Boskoopskie i Koks Pomarańczowa. Uwaga: Boskoopskie, Koks Pom., Kosztela i Landsberskie zaleca się szczepić podwójnie.

GRUSZE. Hardego, Faworytka, Józefinka, Kongresówka, Liońska, Lipcówka, Łukasówka, Salisbury, Williamsa (Bonkreta). Uwaga: Komisja Pomologiczna proponuje oznaczyć północną linię dla handlowych plantacji gruszy woj. Warszawskiego, jako biegnącą wzdłuż Wisły, przyczem tereny prawego brzegu Wisły są w wielu miejscowościach odpowiednie do hodowli gruszy, jak np. okolice Płocka, Wyszogrodu.

ŚLIWY. Althana, Jerozolimka (Brzaskiniowa), Kirka, Mirabelka z Metz, Renkloda zielona, Ulena, Węgierka włoska, Węgierka zwykła.

Z różnych stron

MEDYTACJE O „PRZEWODNIKU”.

Dziwna to jest gazeta ten nasz „Przewodnik Gospodarski”...

A w ostatnich czasach zdziwaczał już do reszty, że i poznać go trudno. Bo niby to pismo rolnicze, gospodarskie, a nijakiej stateczności nie ma, zamiast pisać o uprawie roli, o jarych, okopowiznie, siewie i innych gospodarskich robotach i kłopotach (niby, że to na wiosnę idzie) — wynajduje sobie rozmaite tematy, co to by niejednemu gospodarzowi w głowie nie powstały, i cuda o nich wypisuje, ba, nawet na pierwszej stronicy grubymi literami.

A co sobie jaki temat upatrzy, to już go nieprędko popuści, aż dobrze wywałkuje. Choćby dla przykładu, niedawno — polityka i polityka między wiersze włoży i ta wywozowa i premjowa (o dopłatach) ze zbożem dla zagranicy, albo ochrona, a nawet czasem to wyraźnie, jak wół o protekcji pisze, a gdzie trza, to w oczy wyzysk i krzywdę po imieniu nazywa. Nawet naszym poczytnym bydłatom „Przewodnik” nie daruje i o hodowlanej polityce nie zapomina, a otwarcie powiada, że nie wszystko tam tak jest, jak być powinno i jak być może i niedwuznacznie wykazuje, że straty na tem nie tylko my, gospodarze, ponosimy, ale i gospodarstwo państwowe, narodowe, bo grosz publiczny nie jest użyty tam, gdzie dalby państwu największą korzyść.

A ostatnio, to tak się już zapędził ten nasz „Przewodnik”, że zachciewa mu się jakiejś tam uspołecznionej Polski ludowej. — Ki lichy? — medytuje sobie — jeszcze o czemś takim dotąd nie pisali — wiadomo: Polska powstała i jest, ale uspołeczniona? — trudno mi to jakoś sobie wyłożyć.

A Redaktor wciąż po staremu, o tej Polsce. A w jednym miejscu to wprost mówi, że „wieśniak w Polsce, to fundament społeczności i państwa, a dalej dodaje, że „... tak należy go kształtować, by mógł przysparzać społeczności i państwu jak najwięcej dóbr z dobrej woli, z własnego poczucia obowiązku...” — tu już zaczęło mi się ździebko przejaśniać, że głównie to o tę wolę gospodarską, chłopską, chodzi, aby mogła wyrosnąć i zmęźnieć, a siły nabrać i wedle gospodarskiego rozumu wóz państwowy popychać, bo ponoć to najpewniejsza jazda.

Tylko jeszcze nie mogłem pojąć, jakby to wszystko ustroić i jak sprząć tę wolę z uspołecznioną Polską, ale mię wnet Redaktor wyjaśnił, że musi być jedna niezależna i dobrowolna organizacja rolnicza

C.T.O. i K.R., w której się ludowa wola rozrośnie i w niej społeczność służyć przyuczy: wsi i państwu.

Tu mi się dopiero rozjaśniło, jakby lampę w móżgownicy zapalił. Wyrzuchiwałem se to zaraz w głowie, że gospodarze — rolnicy, jesteście jak wojsko, ale nie tylko takie, co słuchać i wykonywać potrafi, ale, gdy się własną wolą roboty społecznej imię — to ino wióry leca.

Takich pośród nas nie za wiele, ale kto wie, czy to nie starego sprzęgadła społecznego w tem wina. Teraz dopiero zrozumiałem od tej redaktorowskiej lampy, czemu to „Przewodnik” tak obstawał, że organizacja ta ma być dobrowolna i niezależna. **Bo w tych organizacjach, gdzie będzie przymus, woli gospodarskiej — nie będzie.**

A niezależna, o własnych dochodach, to ma być dlatego, że na czym się wózek jedzie, tego trza przyspiewkę śpiewać, choćby śpiewającemu na płacz się zbierało, a i to każdy rozumie, że niepodobna, aby parobek gospodarzem rządził, bo tak nie bywa.

A i nad tem się głowiłem, że nie tylko tematy się

zmieniły, ale i samo pisanie w „Przewodniku” jest ostrzejsze; „Przewodnik” twardo przy swoim obstaje, a nawet o samem Ministerstwie Rolnictwa napisał mocne słowo: **odpowiedzialność!** Grozi odpowiedzialnością za zmarnowanie ludowej woli.

A jeśli kto słowo to przegapił — niech jeszcze raz w 10-ym numerze lepiej pogrzebie, a znajdzie.

I długo medytowałem nad tem, skąd nasza gazeta tyle odwagi i zawziętości bierze i o nasze społeczne, gospodarze interesy dęba staje, a tak mi się widzi, że pewno te 3 miliony gospodarzy wsiowych za sobą czuje, którzy kubek w kubek tak samo myślą.

Powiadam wam czytelnicy — gospodarze, ten nasz Redaktor od „Przewodnika” spekulant jest i fizyk i dobrze o nas myśli, **trzeba jeno, abyśmy i my o sobie z nim razem myśleli i o naszej niezależnej i dobrowolnej, społecznej organizacji szczerze i mocno w naszych kółkach rolniczych radzili i uradzili, bo o wielką stawkę gra idzie, od której dola nasza zależy**

Stanisław G.

Czytelnik z pod Bychawy.

PORADY GOSPODARSKIE

MSZYCE NA DRZEWACH OWOCOWYCH.

Pytanie Nr. 183. W ubiegłych latach, na młodych pędach i liściach niektórych jabłonek pojawiły się drobne jak mak, bezskrzydłe zielone muszki. Osiadają one przwaźnie pod liśćmi i powodują ich zwijanie się oraz kurczenie się pędów. Równocześnie z niemi pojawiły się na drzewkach duże ilości mrówek. Proszę o wskazówki, co mam czynić, aby je zwalczyć?

Wł. Wardowski.

Odpowiedź Nr. 183. Owady, które nazywa Pan „mushki” są mszycami. W okresie wczesno wiosennym drzewka powinny być spryskiwane karboliną lub cieczą kalifornijską (patrz Nr. 10 Przewodnika), a w okresie wegetacyjnym, gdy tylko pojawią się pierwsze mszyce — należy stosować odwar tytoniu, emulsję mydłano-naftową, lub odwar kwasu. Sposoby przyrządzania tych cieczy znajdzie Pan w Przewodniku.

B.

ODMIANY OWSA I JĘCZMIENIA.

Pytanie Nr. 184. Jaka odpowiednia odmiana jęczmienia dwurzędowego i owsa nadaje się na ziemię lżejsze przepuszczalne.

K. F.

Odpowiedź Nr. 184. O ile gleba jest w kulturze a jęczmień ma dobre stanowisko, np. po burakach, ziemniakach dobrze wynawożonych, to można zasiać Hannę Proskovez'a, o ile kultura słaba, złe stanowisko, to można siać jedynie wielorzędowy jęczmień.

Z odmian owsa można polecić sobieszynski lub żółty Lochowa.

ODMIANY DRZEW OWOCOWYCH.

Pytanie Nr. 185. Jakie są najlepsze odmiany drzew owocowych, udające się na Podlasiu mianowicie czereśni szczepowych i śliw? Jakie są najlepsze szkółki drzew na Podlasiu?

Koło Młodzieży Wiejskiej w Hołowczycach.

Odpowiedź Nr. 185. Dobór handlowy drzew owocowych ogłosiliśmy w tym numerze „Przewodnika”. Ze szkółek miejscowych polecamy J. Giewartowskiego, Krynica Podl., p-ta Sokołów Podl.

B.

MAŚĆ OGRODNICZA.

Pytanie Nr. 186. Jak przyrządzić maść ogrodniczą do szczepienia?

J. Ł.

Odpowiedź Nr. 186. Maść ogrodnicza może być w postaci płynnej, lub stałej. Maść płynna łatwa jest w użyciu i często dogodniejsza, niż stała, o ile jest dobrze zrobiona i przez to szybko na powietrzu tężeje. Maść stała musi być rozsmarowywana, a jeśli jest zbyt twarda należy ją przed użyciem lekko ogrzać i dodać trochę spirytusu.

a). Przyrządzanie maści płynnej:

250 gr. kałafonji, 125 gr. żywicy sosnowej (biała smoła szewska), 50 gr. łożu. Wszystko roztopić tak, aby składniki dokładnie się rozpuściły i zmieszają; następnie dolewamy spirytusu (100 gr.; powstaje łatwo zapalny, rzadki płyn, do którego dodaje się 50 gr. ochry (czerwonej farby). Maść tę należy przechowywać w szczelnych puszkach.

b). Przyrządzanie maści stałej:

Pierwszy sposób: 1 kg. żywicy świerkowej, 190 gr. spirytusu, 80 gr. wosku, 1 łyżka oleju lnianego. W żelaznym naczyniu topi się żywicę i wosk; po ostudzeniu dolewa się oleju lnianego i spirytusu.

Drugi sposób: 1 kg. smalcu, 1/2 kg. wosku, 1/4 kg. terpentyny, dodać 2 1/2 łyżki kałafonji lub 3 łyżki żywicy świerkowej i wlać 3 kieliszki spirytusu (75 gr.).

(Przepisy według prof. J. Brzezińskiego i dr. W. Filewicz).

B.

CHOROBA POMIDORÓW.

Pytanie Nr. 187. Załączam liście pomidorów — proszę o odpowiedź, co to za choroba i jak ją leczyć?

R. Mystkowski.

Poradnia prawna

Wydziału Regulacji Rolnych C. T. O. i K. R.

udziela porad prawnych ustnie i piśmiennie, przeprowadza sprawy w Urzędach, Ministerstwach i Sądach oraz załatwia sprzedaż i kupno nieruchomości. Warszawa, ul. Kopernika Nr. 30 pokój 116.

Odpowiedź Nr. 187. Nadesłane liście są porażone grzybem, który się nazywa zarazą ziemniaczaną (*Phytophthora infestans*).

Środkiem zaradczym jest przede wszystkim sadzenie pomidorów na gruncie przepuszczalnym, ciepłym i dobrze się nagrzewającym. Poza tem, jak tylko zaraza się pojawi, należy rośliny spryskać 1% cieczą bordoską. Radzimy stosować i uprawiać odmiany o gładkich owocach, jak np. Condine Red, Best of All, Benny Best. **B.**

CHRZAN.

Pytanie Nr. 188. Proszę o podanie źródła, gdzie można by nabyć sadzonki chrzanu szlachetnego i na jakich warunkach.

St. Jarzyna.

Odpowiedź Nr. 188. Jedną z największych prawdopodobnie najlepszą plantacją chrzanu szlachetnego — odmiana brunświcka, należy do p. Wojciecha Zatwarnickiego, adres: Warszawa, ul. Piusa XI 2.

Odmiana wyżej wymieniona jest jedną z najcenniejszych odmian chrzanu, gdyż daje towar handlowy duży, gruby i nierozwidlony. P. W. Zatwarnicki sprzedaje sadzonki chrzanu po cenie 60 zł. za 1000 szt. Przy zamówieniach na mniejsze ilości, ceny do umowy. **B.**

SCHODY BETONOWE.

Pytanie Nr. 189. Czy będą trwałe schody betonowe grub. 4 cale (10 cm.) na fundamencie z kamienia? Czy gzyms stopni grub. 2 cale (5 cm.) i szer. 1½ cala (3 cm.) nie będzie utracany przy chodzeniu? Czy na bokach beton można wpuścić w fundament tylko na 4 cale niżej poziomu ziemi? Proszę o szczegółowe informacje.

Wł. B.

Odpowiedź Nr. 189. Grubość stopni powinna wynosić 15 cm. t. j., ile wymagana jest wysokość stopnia. Na grubość 13 cm. będzie mieszanina: 1 miara cementu, 3 m. piasku i 6 m. żwiru (albo zamiast żwiru 4½ miary tłuczniwa kamiennego). Na wierzch i z przodu położyć należy warstwę grub. 2 cm. z mieszaniny: 1 miara cementu i 2 miary piasku. Gzyms stopni powinien być wykonany jednolicie ze wspomnianą wierzchnią warstwą betonu. Grubość tego gzymsu może wynosić 2 cale (5 cm.), lecz szerokość (wyskok) nie powinna być większa, jak 1 cal (2½ cm.). Na bokach schodów betonu można nie wypuszczać, lecz wyłożyć boki łupanym kamieniem na zaprawie cementowej. Schody z cegły lub kamienia, wyprawiane betonem, są niepraktyczne, gdyż wyprawa betonowa na schodach z czasem pęka i odpada. Dlatego zaleca się wykonanie całkowite stopni betonowych. Szczegółowy opis wyrobu stopni betonowych i żelbetonowych znajduje się w broszurce: „Wyroby betonowe”, cz. II. (cena 1 zł.) do nabycia w Książnicy dla Rolników C. T. O. i K. R. Warszawa — Kopernika 30. **Z. R.**

ŚLIWA KAUKASKA.

Pytanie Nr. 190. Czy śliwa kaukaska (ałyca), jako żywopłot uda się na zwykłej ziemi, jeżeli nie, to proszę o wskazanie innego zbrojnego żywopłotu, i ile sadzonek potrzeba na 1 m. bieżący, kiedy sadzić i jak pielęgnować?

Stefan Mazuryk.

Odpowiedź Nr. 190. W warunkach podanych

POTANIAŁ ŚRODEK LECZNICZY DLA ZWIERZĄT.

„Distol”, którym uleczą się chore na motylicę bydło i owce znacznie potaniał. Podajemy tą wiadomość rolnikom, ażeby ustrzedz ich przed stratami.

ałyca uda się znakomicie. Przy sadzeniu ałyczy w jednym rzędzie co 50 cm., na 1 metr bieżący potrzeba dwie sztuki.

Jeżeli chodzi o żywopłot bardziej zwarty i szerszy można sadzić ałyczę w dwa rzędy oddalone jeden od drugiego 60 cm., sadzić mianego, dając odległości w rzędzie jak wyżej 50 cm. W tym wypadku na 1 m. bieżący potrzeba będzie 4-ry sztuki drzewek.

Zaznaczyć należy, że zwykle sadi się ałyczę w jednym rzędzie, gdyż w dobrych stanowiskach rozrasta się mocno i daje bardzo silne i zwarte żywopłoty.

Ałyczę sadi się jesienią, lub wiosną.

O pielęgnacji żywopłotów i ich prowadzeniu ukaże się w Przewodniku w kwietniu specjalny artykuł. **B.**

ROŚLINY MIODODAJNE.

Pytanie Nr. 191. Jakie są najlepsze rośliny pszczelarskie, oraz kwiaty i krzewy ozdobne?

Odpowiedź Nr. 191. Następujące rośliny są uważane za miododajne: Smagliczka (*Alyssum Benth.*), Ogórecznik (*Borago off.*), Melisa pszczelna (*Dracopcephalum mold.*), Zmijowiec (*Echium vulgare*), Hyzop (*Hyssopus off.*), Maciejka, Melisa cytrynowa (*Melisa off.*), Wiązanka (*Phacelia tancetif.*), Rezeda i in.

Z krzewów ozdobnych — śnieguliczka białojagodna (*Symphoricarpos p.*), Wierzba (*Salix caprea* i *viminialis*), Dereń Świdwa (*Cornus mas*), Szalkalk (*Rhamnus Cattartica* i *Frunola*), wszelkie ozdobne porzeczki, maliny, Bez koralowy (*Sambucus nigra*). Szczodrzenica złota (*Cytisus Laburnum*), Berberys Lonicera, głóg (*Crataegus oxyacantha*), Kalina (Vi-

burnum Opulus), Trzmielina (Evonymus, Spirea, Jaśminy i wiele innych.

Koniczyna biała, seradela, różne lucerny, gryka i rzepaki. Te są najważniejsze, a prócz tych bardzo wiele innych drzew i krzewów oraz roślin łąkowych.

B.

SKŁADNIKI POKARMOWE W MIĘSIE KOŃSKIM.

Pytanie Nr. 192. Proszę o podanie ilości jednego suchego masy, białka i skrobi w 1 kg. mięsa końskiego solonego i gotowanego. **L. Oczipowski.**

Odpowiedź Nr. 192. Mięso końskie gotowane przeciętnie zawiera około 34% białka, 2,8% tłuszczu, 3,6% skrobi, czyli około 40,4% suchej masy.

T. B.

UBEZPIECZENIE ZWIERZĄT.

Pytanie Nr. 193. Czy w Polsce istnieją związki ubezpieczenia zwierząt rządowe lub prywatne?

Lucjan Oczipowski.

Odpowiedź Nr. 193. Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych w Warszawie ul. Kopernika 36 — 40 jest instytucją państwową, która przyjmuje wszelkie ubezpieczenia.

T. B.

ŚCIANY WEWNĄTRZ PUSTE.

Pytanie Nr. 194. Wybudowałem dom mieszkalny, którego ściany wewnętrzne, grub. 1½ cegieł, mają pusty kanał 3 cale szerokości, przechodzący przez całą wysokość ścian. Pustka ta niczem nie jest zasypana. Poza tem, w ścianie, dołem są otwory, które mi powietrze wchodzi, zaś góra, na poddaszu, są otwory, które mi wychodzi. Jak to poprawić, aby nie było zimno?

W. P.

Odpowiedź Nr. 194. Powietrze wtedy dopiero jest ciepłym izolatorem, gdy jest unieruchomione. Puste przestrzenie w ścianach dadzą ciepło wtedy, gdy są zasypane odpowiednim materiałem (torf, żużel, ściółka lub trociny impregnowane), albo też są na tyle małe, że powietrze krążyć nie może, wskutek zbyt dużego tarcia o ścianki np. w pustaku „Alfa”, w ceglach dziurawkach, lub zamknięte co trzy warstwy cegieł.

W danym wypadku należałoby otworzyć ściany od góry i zasypać w pustkę, wewnątrz ściany, dobrze wysuszony miał torfowy lub odsiany (bez popiołu) żużel. Przypuszczam, że zabieg ten trzeba będzie powtórzyć kilkakrotnie, gdyż za jednym razem, ani torf, ani żużel nie wypełni całej ściany, a stopniowo będzie osypywał się w dół, wskutek czego zajądzie potrzeba dosypywania od góry. Gdy zasypka zacznie pokazywać się w dolnych otworach ściany, o których pytający wspomina, należy je zamurować.

SUCHA ZAPRAWA — U S P U L U N.

Dawniej do każdego gatunku zboża musiano stosować inną zaprawę, przez co sposób zaprawiania na sucho był utrudniony, zwłaszcza jeżeli stosowany jest jeden aparat do zaprawiania kilku gatunków zbóż przy większych ilościach ziarna z szeregu gospodarstw przy spółdzielniach i t. p. Niedogodność tę usuwa sucha zaprawa Uspulun, nadająca się do wszystkich gatunków zbóż, jest ona ogólnie używana do zwalczania śnieci pszenicznej, fuzariozy żyta, paskowatości jęczmienia i wreszcie głowni owsa (pyłkowej i zwartej). Do zaprawiania pszenicy i żyta wychodzi 200 gr. zaprawy na 1 q., do jęczmienia — 300 gr., owsa — 400 gr. Uspulun stosuje się też na sucho do zaprawiania nasienia buraków i nasion różnych warzyw.

Po skończonej robocie należy również zamurować otwory górne w ścianie (na poddaszu).

Z. R.

MIESZANKA NA PASTWISKO

Pytanie Nr. 195. Mając stare pastwisko, na którym nigdy dobrze trawy nie rosły, postanowiłem uprawić je i założyć nowe. Ziemia zwięzła glina; pastwisko podorałem na jesieni. Chcąc wyczyścić ziemię zamierzam uprawiać w tym roku kapustę na oborniku. Proszę o podanie mi: przebiegu uprawy, jak nawozić. (nawóz-obornik i nawóz sztuczny), oraz przykład mieszanki na powyższą glebę. Obszar pastwiska około 2 ha. Również proszę mi podać, gdzie można mieszanki trawne nabyć, jak je wysiać, czy z rośliną ochronną? **B. Siemiątkowski.**

Odpowiedź Nr. 195. Po sprząceniu kapusty, posadzonej na mocno wygniośnionej ziemi, utrzymując pole do końca w czystym i pulchnym stanie, należy wykonać orkę przedzimową tak głęboko, jak warstwa urodzajna sięga. Gdyby jednak ta warstwa była płytka, a pod nią ziemia była zbita, to należałoby przy orce dać pogłębiacz, tak, żeby ziemia była spulchniona do głębokości przynajmniej 30 cm. Przegonów nie zaniedbać. Na wiosnę, gdy rola obeschnie, przejść pole włóką, a gdy się chwaścik ruszy, dobrze ją uwlec na krzyż. W początkach maja, po zbronowaniu ziemi posiać mieszankę z następujących roślin w stosunku 1 ha: tymotki 8 kg. kupkówki 8 kg. rajgrasu angielskiego 10 kg. wiechliny łąkowej 6 kg. koniczyny czerw. 4 kg., koniczyny białej 4 kg. Rośliny wymienione dostać można w pierwszorzędnym składach nasion, przyczem trzeba żądać gwarancji kiełkowania. Sprzedaje je również Wydział Ogrodniczy C. T. O. i K. R. — Zmieszać je u siebie w ten sposób, by lżejsze nasiona wysiać osobno, zaś cięższe przedtem. Cięższe przykrywa się lekka brona, a potem lżejsze nasiona na krzyż wałcem nierścieńowym. Żadnych nawozów na razie nie zalecam, gdyż, po mocno wygniośnionej kapuście, wystarczy na razie pokarmów dla traw. Wszakże pozwałam sobie zrobić uwagę, że... zamiar założenia pastwiska może być niefortunny, o ile grunt nie jest dość wilgotny, a w takim razie byłoby lepiej siać rośliny polowej uprawy. Prawdopodobnie byłoby wskazane ziemię tę zwapnować i dopiero przystąpić do prowadzenia różnych upraw. Nie podano jaki spód i jakie położenie pola, więc i porady nie można dać dość pewnej.

F. St.

KOMUNIKATY

RADJOWY PROGRAM ROLNICZY.

Pogadanki, dla których tematy podsuwa bieżące życie rolnicze, stanowią bodaj najciekawszy dział audycji rolniczych. Do tego rodzaju audycji, obok „Skrzynki Rolniczej”, należą „Porady weterynaryjne”. Wchodzi ona raz na miesiąc w 20-minutowej pogadance prof. L. Dobrzańskiego, udzielając odpowiedzi na różne, zawarte w listach pytania, dotyczące leczenia zwierząt domowych i zapobiegania występowaniu chorób zwierzęcych. Znać onakany stan zdrowotności zwierząt gospodarskich, przy znacznie nieraz utrudnionej pomocy weterynaryjnej, musimy ocenić prowadzenie przez „Polskie Radio” tego rodzaju audycji, które dają poszczególnym rolnikom praktyczne korzyści, pozwalając im unikania wielkich nieraz strat w gospodarstwie.

Na najbliższą pogadankę p. t.: „Porady Weterynaryjne”, wygłoszona zostanie przez prof. L. Dobrzańskiego dnia 2 kwietnia o godz. 14.00.

Kryzys rolniczy stał się dla wielu przezornych i myślących gospodarzy szkołą, w której ci, zawsze przodujący innym, wcześniej od ogółu zdolali dostosować swą gospodarkę do nowych, trudnych warunków. O takim dostosowaniu gospodarstwa do kryzysowych okoliczności mówić będzie inżynier W. Chmielecki dnia 2 kwietnia o godzinie 14.40 w pogadance „Kryzysowe sposoby gospodarowania”.

W piątek dnia 8 kwietnia o godz. 19.20, inż. St. Mierczyński mówić będzie „O lnie i wełnie”, o zapewnieniu naszemu krajowi samowystarczalności włókienniczej, a więc o tych sprawach, o które rolnictwo oddawna zaciekle walczy w myśl hasła — „Ziemia nasza powinna nas nie tylko wyżywić, ale i odziać”.

W pozostałe dni tygodnia, zwykły program rolniczy: w poniedziałek i środę — Skrzynka rolnicza, we wtorek — pogad. „Sprawa nawożenia i nawozów na kursach im. Staszica”, — w czwartek — Komunikat przysposobienia rolniczego, w sobotę — Bieżące wiadomości rolnicze.

Odpowiedzi Redakcji

P. Józef Bożik — odpowiedź na pytanie Pana w sprawie komasacji zamieściliśmy w Nr. 8 „Przewodnika Gospodarskiego” w dziale Porady gospodarskie pod numerem 112.

Kółko Rolnicze w Guzowie — ceny nabiału podawane są w każdym numerze „Przewodnika” w sprawozdaniu targowem. W sprawie założenia spółdzielni Mleczarskiej należy się zwrócić do Okręgowego T-wa Organizacji i Kółek Rolniczych w Mińsku Mazowieckim, z prośbą o przyjazd instruktora, który ułatwi zorganizowanie mleczarni.

P. A. Kaczmarek maj. Moniaski — o uprawie soi zamieścimy wkrótce artykuł w „Przewodniku”. Polecamy książki — Kitzermann — Soja. Biegański i Plucińska — Soja, jej uprawa u nas i użytkowanie w rolnictwie i kuchni, cena 1 zł. 20 gr. do nabycia w Książnicy dla rolników, Warszawa, ul. Kopernika 30.

PORADY PRAWNE

W OPRACOWANIU PORADNI PRAWNEJ CTO i KR.

WYRAB LASU.

Odpowiedź Nr. 77, p. K. Wolszakiewicz. — O zamierzonym wyrębie 6-cio morgowej działki lasu należy zawiadomić miejscowe starostwo i o ile władza ta, przed upływem dwóch miesięcy od dnia zgłoszenia, nie zabroni zamierzonego wyrębu, właściciel jest uprawniony do dokonania zezwolonego wyrębu. W tym wypadku ma zastosowanie Rozp. Prezyd. Rzplitej z dn. 24 czerwca 1927 r. o ochronie lasów, niestanowiących własności Państwa (Dz. Ust. Nr. 111, poz. 932 z r. 1932).

SPRAWY SUKCESYJNE.

Odpowiedź Nr. 78, p. M. Falkowski. — Domaganie się chedy po ojcu uległo przedawnieniu.

SUKCESJA.

Odpowiedź Nr. 79, p. M. S. — By odpowiedzieć na pytanie, musimy mieć więcej szczegółowych danych.

SPRAWY SOLECKIE.

Odpowiedź Nr. 80, Czytelnikowi. — Każda wieś, lub kolonja, stanowiąca gromadę wioskową, powinna mieć swego sołtysa; w większych zaś wsiach, stanowiących odrębną gminę lub gęsto zaludnionych, zwierzchność, o ile uzna za potrzebne, może polecić zebraniu gromady wybrać nawet kilku sołtysów.

SPRAWY BANKOWE.

Odpowiedź Nr. 81, Szkoła Powszechna w Wiokiborze. — O informacje ściślejsze o Gospodarczym Banku Spółdzielczym w Krakowie, ul. Floriańska Nr. 55 należy się zwrócić do Małopolskiego T-wa Rolniczego w Krakowie, Pl. Szczepański 8. Nam jedynie wiadomo, że taki Bank — istnieje.

Z KRAJU I ZE ŚWIATA

Z SEJMU.

Sejm uchwalił ustawę mającą duże znaczenie dla rolnictwa — o ułatwieniu spłaty uciążliwych zobowiązań gospodarstw rolnych oraz uchwalił zmiany do rozporządzenia o segregacji wierzytelności na nieruchomościach ziemskich, parcelowanych w celu spłaty zobowiązań. Ważną dla robotników rolnych sprawą załatwiła druga ustawa, uchwalona przez sejm, o zapewnieniu czasowych mieszkań dla zwalnianych robotników. Uchwalono następnie ustawę, która rozciągnie kontrolę rządu nad kartelami. W Polsce istnieje obecnie 64 kartele, obejmujące 40% produkcji przemysłowej. O znaczeniu tej ustawy dla gospodarki państwowej, a dla rolnictwa w szczególności, już pisaliśmy w naszym piśmie. Przyjęta również ustawa o czasie pracy i urlopach robotniczych, wprowadza w Polsce, jak zresztą i w innych krajach zagranicą, 48-godzinny tydzień pracy, dotychczas robotnicy pracowali tylko 46 godz. tygodniowo, i zmniejsza wynagrodzenie za urlopy robotnicze, przewidując wypłatę jedynie za dni robocze, przypadające w okresie urlopowym.

Poza powyższymi ustawami, sejm przyjął ustawę o ubezpieczeniu pracowników umysłowych oraz ustawę o podatku em złota, następnie pozwala Bankowi Polskiemu uważać

SPRAWY GRANICZNE.

Odpowiedź Nr. 82, p. L. Bańka. — Posiadając plany danej ziemi można sądownie zmusić sąsiada do przesunięcia granicy na właściwe miejsce, jak również i zabronić mu przejazdu przez drogę prywatną.

RADA GMINNA.

Odpowiedź Nr. 83, p. M. Mielczec. — W sprawach gminnych skargi kierować należy do starostwa, a w następstwie do województwa.

SPRAWY WEKSLOWE.

Odpowiedź Nr. 84, p. J. Gutkowski. — Przy wykupieniu weksla przez żyranta należność trzeba uregulować i dopiero wtedy można wnieść regres do wierzyciela, który winien był, nie narażając pytającego - wystawcę na wydatki, weksel zwrócić. Akcję taką można wszcząć po uprzednim uzyskaniu wyroku sądowego o nadmiernem pobraniu gotówki przez wierzyciela.

SPRAWY WYNAGRODZEN.

Odpowiedź Nr. 85, p. K. Kobarycho. — O ile małżeństwo mieszka razem, chociaż oboje otrzymują wynagrodzenie, jako urzędnicy, niema przepisów, któreby pozbawiały z tego tytułu męża dodatkowych wynagrodzeń, przywiązanych do jego urzędu.

ZIEMIE NADZIAŁOWE.

Odpowiedź Nr. 86, p. K. Kobarycho. — Zasadniczo ojciec ziemię sprzedawać może, o ile jednak majątki należą do kategorii t. zw. „rodowych” i przejdą w ręce obce, rodzinie przysługuje prawo wykupu przy zastosowaniu art. 1346 — 1354 Zw. Praw. b. Ces. Rosyjskiego (Tom X, cz. I.).

loną w 1923 r. o daninie majątkowej. Wreszcie, na posiedzeniu w dn. 22 b. m. przyjęto ustawę o zmianie statutu Banku Polskiego; wprowadza ona pokrycie obiegu banknotów zapasem złota, następnie pozwala ona Bankowi Polskiemu uważać jako weksle rolnicze nie tylko pochodzące od rolników, ale wszelkie weksle wynikłe z transakcji rolniczych. Przyjęta ustawa o wypuszczeniu biletów skarbowych pozwala rządowi na wypuszczenie krótkoterminowych biletów dla pokrywania bieżących wydatków. Na temsamem posiedzeniu przyjęto poza tem szereg drobnych ustaw, wreszcie sejm uchwalił ustawę o pełnomocnictwach dla Pana Prezydenta, która upoważnia Prezydenta do wydawania rozporządzeń o charakterze ustaw w okresie przerwy między sesjami sejmowymi. Przy dyskusji nad tą ustawą zabrał głos P. Premier Prystor, wygłaszając obszernie przemówienie na temat prac rządu w różnych dziedzinach życia państwowego.

BUDOWA LINII WARSZAWA-RADOM.

Na podstawie uchwalonej przez sejm przed paroma zaledwie dniami ustawy o budowie linii kolejowej z Warszawy do Radomia, rozpoczęto już pierwsze roboty ziemne, zaczynając od Warszawy. Roboty prowadzone będą jednocześnie z dwóch stron od Radomia i Warszawy. W sezonie liczba za-

trudnionych robotników i pracowników dojdzie do kilkunastu tysięcy, zmniejszając wydatnie panujące w kraju bezrobocie. W dn. 26 b. m. odbyło się uroczyste poświęcenie rozpoczęcia robót.

TRAGICZNA WALKA GÓRNIKÓW O WARSZTAT PRACY.

Przez kilkanaście dni cały kraj śledził z zaniepokojeniem walkę górników na dwóch kopalniach węgla Klimontów i Mortimer o uchronienie swych warsztatów pracy przed zniszczeniem. Właściciele tych kopalń wymówili pracę górnikom i ogłosili, że kopalnie, jako przedsiębiorstwa nieopłacające się, zostaną zalane czyli zniszczone. Taką decyzję wymógł na właścicielach wszechwładny kartel węglowy. Robotnicy nie przyjęli wymówienia, cała zmiana, w ilości 400 ludzi zjechała do kopalni i ogłosiła strajk, uchwalając, że tak długo nie wyjdzie z kopalni, aż przemysłowcy cofną zarządzenie o zniszczeniu kopalni i dane im wymówienia pracy. Strajk górników pod ziemią trwał całe 10 dni, w ciągu których żaden ze strajkujących, mimo strasznych warunków, w jakich przebywali noc i dzień w podziemiach kopalni, nie wszedł na górę. Wreszcie, dzięki interwencji wojewody kieleckiego p. Paciorkowskiego, strajk został zakończony zwycięstwem robotników. Rząd wymógł na właścicieli kopalni cofnięcie zarządzenia o zalaniu kopalni, górnicy uzyskali zapewnienie pomocy na okres bezrobocia w postaci bezpłatnego mieszkania, bezpłatnych obiadów i węgla oraz zasiłków.

JEDNODNIOWY STRAJK POWSZECHNY W ŁODZI.

Dla poparcia strajkujących robotników przemysłu włókienniczego w Łodzi i fabrykach sąsiednich. Związki robotnicze ogłosiły w Łodzi w dn. 23 marca jeandniowy strajk protestacyjny, w którym wzięli udział pracownicy wszystkich przedsiębiorstw miejskich, tramwai, autobusów, elektrowni, gazowni, szpitali, drukarni, piekarni i t. d. Strajk miał przebieg spokojny.

KATASTROFA LOTNICZA.

Na polach Mokotowa, przedmieścia Warszawy, zdarzyła się katastrofa lotnicza. Z wysokości 600 metr. spadł samolot, na którym ćwiczyli się w lataniu piloci wojskowi: pilot zdał wykonać ze spadachronem i upadł szczęśliwie na ziemię, nie ponosząc szwanku, natomiast, znajdujący się w samolocie, szeregowiec wojsk lotniczych Aleksander Pachó spadł wraz z samolotem na ziemię zabijając się na miejscu.

BUDOWA KANAŁU ODRA — PRZEMŚA — WISŁA.

W najbliższych dniach rozpocznie się w woj. śląskim budowa kanału łączącego Odrę — Przemszę i Wisłę. Projektowane w tym roku roboty obejmą przestrzeń 10 klm. i kosztować będą około 3 mili. zł. Przy robotach tych znajdzie zatrudnienie blisko 3.000 bezrobotnych.

W NIEMCZECH.

W dn. 21 b. m. odbyło się w kościele garnizonowym w Poznaniu uroczyste otwarcie nowego sejmu niemieckiego, w obecności członków byłego domu cesarskiego i z byłym następcą tronu na czele. Z okazji otwarcia sejmu Hitler wygłosił mowę, potępiającą tych, którzy wywołali rewolucję po wojnie, stworzyli w Niemczech republikę. Na posiedzeniu tem wybrano przewodniczącym, czyli marszałkiem sejmu, Gehringa, który piastował tę godność i w poprzednim sejmie. Sejm niemiecki obraduje w specjalnie przerobionym gmachu teatru Krolla w Berlinie. Gmach ten strzeżę stale szeregi policji. Na pierwszym zwykłym posiedzeniu sejmu niemieckiego uchwalono szerokie pełnomocnictwa dla rządu Hitlera.

Całkowita uwaga rządu niemieckiego skupia się na walce z komunistami i przeciwnikami politycznymi, czynną rolę spełniają tu bojówki Hitlerowskie, dokonywując licznych napadów i aresztowań. Władze administracyjne przygotowały już cały szereg obozów koncentracyjnych dla więźniów politycznych. Niektóre obozy pomieścić mogą do 1500 ludzi. Rząd przygotowuje obecnie ustawę, wprowadzającą karę śmierci przez powieszenie za przestępstwa natury politycznej. Duże wrażenie wywołało w Niemczech aresztowanie dwóch członków B. rządu — b. ministra Severinga i Goereke. Hitlerowcy stosują specjalne represje w stosunku do żydów, zarówno obywateli niemieckich, jak i innych państw. Konsulaty polskie musiały kilkakrotnie już protestować przeciw represjom, jakie zastosowano do żydów obywateli polskich. Wskutek prześladowań około 30.000 żydów opuściło już granice Niemiec. Prześladowania żydów w Niemczech wywołują liczne protesty społeczeństwa żydowskiego w całym świecie. Wielcy finansjści żydowscy, posiadający wielkie wpływy na międzynarodowym rynku pieniężnym zapowiedzieli walkę z wartościowymi papierami niemieckimi na rynkach zagranicznych.

PROJEKT UKŁADU MIĘDZY ANGLJĄ, FRANCJĄ, WŁOCHAMI I NIEMCAMI.

Premier Anglii Mac Donald i angielski minister spraw zagranicznych Simon odbyli podróż do Rzymu, gdzie z Mussolinim omawiany był projekt układu, który nosi nazwę „paktu politycznego porozumienia i współpracy pomiędzy 4-ma mocarstwami zachodnimi”. Mocarstwami temi są Anglia, Francja, Włochy i Niemcy. Układ ten przewiduje 5-cio letnie zagwarantowanie rozbrojenia i rozejmu politycznego. Takie porozumienie zmierzać będzie do przejęcia najważniejszych spraw europejskich przez blok tych czterech, wielkich państw i do pozostawienia Ligi Narodów na uboczu. Liga Narodów jest jedynym miejscem, gdzie poruszane powinny być sprawy pokoju; wszelkie tajemnicze porozumienia kilku państw, wywołują zwykle obawy, że państwa te mogą działać ze szkodą dla najżywotniejszych interesów innych państw europejskich. Obecność Niemiec w tem porozumieniu jest dla Polski niepokojąca, wysuną oni z całą pewnością sprawę rewizji granic, na co Polska żadną miarą zgodzić się nie może. Projekt tej umowy rzymskiej jest teraz rozpatrywany przez rządy zainteresowanych państw.

OD 7-GO KWIECZNIA W AMERYCE WOLNO BĘDZIE PIĆ PIWO.

Sejm i senat amerykański uchwalił ustawę o wyszynku i swobodnej sprzedaży piwa, wina i napojów z soku owocowego o zawartości alkoholu nie wyżej 3,5%. Już od 7-go kwietnia można będzie napoje te sprzedawać bez ograniczeń. Wielkie browary amerykańskie już uruchomiły wyrób piwa, i w ostatnich czasach zdołały zgromadzić w swych składach znaczne zapasy wyrobów, czekając jedynie na dzień, w którym ustawa zacznie obowiązywać.

Wiele browarów pracuje na trzy zmiany, pragnąc od samego początku, zawaładnąć rynkiem piwnym.

Skutkiem odrodzenia się przemysłu piwnego, w całych Stanach Zjednoczonych znalazło pracę ponad 100.000 robotników. Jeżeli dodać do tego liczbę sprzedawców, rozwozicieli i pośredników, liczba ludzi, znajdujących nową pracę, przekroczy pół miliona.

W SPOŁECZEŃSTWIE AMERYKAŃSKIM WRACA ZAUFANIE DO BANKÓW.

Banki w Ameryce zaczynają już pracować normalnie. Ciężkie chwilowe położenie wszystkich banków amerykańskich uratowały szybkie i rozsądne zarządzenia rządowe. W bankach notują nadal duży przypływ nowych wkładów oraz przypływ złota. Zaufanie do solidnych banków nawet wzrosło po przejściu przez nie ciężkiego okresu kryzysu.

ZANAGARA, MORDERCA BURMISTRZA MIASTA CHICAGO, CZERMAKA, ZOSTAŁ STRACONY

na fotelu elektrycznym w 33 dni po dokonaniu zamachu na prezydenta Roosevelta.

OLBRZYMI WYLEW RZECI OHIO W AMERYCE.

Wskutek wielkich deszczy nastąpił straszliwy wylew rzeki Ohio. Woda wezbrała na 20 metr. ponad zwykły poziom, zalewając wielkie połacie kraju. Miasto Belle Ville stoi całkowicie pod wodą. Ponad 700 domów woda podmyła i zabrała z prądem. tysiące domów zostało poważnie uszkodzonych. W mieście Newport wody przerwały tamę, zalewając miasto. Liczba ofiar powodzi jest bardzo znaczna. Rozmiary klęski zwiększają się wobec napływania z góry rzeki coraz nowych mas wody.

ZACIĘTA WALKA CHIŃCZYKÓW Z JAPONCZYKAMI O PRZEŁĘCZ POD „WIELKIM MUREM”.

Po opanowaniu przez Chińczyków ważnej przełęczy Hsifenkuo, toczą się o nią zacięte walki, gdyż Japończycy zdołali w kilku miejscach odebrać stracone pozycje. Szereg ponownych ataków chińskich załamał się na linii okopów japońskich. Poprzez wielki mur chiński toczy się gwałtowny pojedynek artyleryjski. Japończycy wzięli pozycje chińskie pod gwałtowny ogień artylerji, wysłali również znaczną ilość samolotów, które zaczęły obstrzucać pozycje chińczyków na przełęczy ciężkimi bombami. Chińczycy zato są silniejsi liczebnie i nie tylko utrzymują najważniejsze pozycje, ale co chwila podejmują nowe ataki. Walka na całym odcinku frontu trwa z całą gwałtownością.

WOROSZYŁOW RANNY W KATASTROFIE LOTNICZEJ NAD POLSKĄ GRANICĄ.

W pasie granicznym z Polską po stronie Sowietów, w dniu dzisiejszym uległ katastrofie aparat lotniczy, w którym udawał się z Moskwy na inspekcję do Mińska komisarz ludowy, Woroszyłow.

Z powodu panującej mgły aparat zbłądził aż na pogranicze polskie, gdzie ze znacznej wysokości runął na ziemię. Pilot został zabity. Woroszyłow odniósł rany rąk i głowy. dwieziono go autem do Mińska.

4. CENY NASION

Za 100 kg. w zł. wg. notowań giełd:

	Warsz. 23.III.	Poznań	Lublin
Koniczyna czerwona . . .	90—100	90—110	80—105
" " gwar.	110—125	—	105—125
" biała gwar.	100—125	—	—
" biała "	70—90	70—100	70—130
Cymotka	—	—	14—15
" gwarant.	—	—	24—25
Przełot	—	—	125—135
Saradela	13—14	12,25—13,25	17—18
Wyka	14,5—15	12,5—13,5	—17
Groch polny	22—25	—	20—22
Pieluska	13,5—14	12—13	—
Bolik	—	—	13—14
Łubin niebieski	9—9,5	7,5—8,5	—
" żółty	12,5—13,5	9—10	—
Mak niebieski	—	100—110	—
Rzepak	47—50	45—46	—
Siemie lniane	37—39	—	—

5. ZBOŻA I PASZE.

Notowania oficjalne Giełdy Zbożowo-Towarowej w Warszawie
ceny za 100 kg. w złotych parytet wagon Warszawa.

	23-III		Poznań 24-III	Lwów 24-III	Lublin 24-III	Równe 24-III	Wilno 24-III
Pszennica jara czerwona . . .	38,00—39,00	Pszennica zbiorowa	34,00—35,00	32,25—32,75	34,00	30,25—30,75	—
" jednolita	37,00—38,00	" dworska	—	35,00—35,50	34,25—34,50	32,25—32,75	—
" zbierana	36,00—37,00	Żyto zbiorowe	17,50—18,00	17,25—17,50	19,00	17,00—17,50	—
Żyto standart I	20,00—20,50	" dworskie	—	18,00—18,25	19,50	17,50—18,00	20,50
" II	19,50—20,00	Jęczmień browarny	15,50—17,00	—	—	—	—
Jęczmień browarny	17,00—18,00	" przemysłowy	14,50—15,25	14,75—15,00	16,50	14,00—14,50	—
" na kaszę	16,25—16,75	Owies jednolity	14,00—15,00	15,75—16,25	15,25	—	—
Owies jednolity	17,00—17,50	" zbiorowy	11,50—12,50	13,25—13,75	14,25	12,50—13,00	14,50—15,00
" zbierany	15,75—16,25	Mąka pszenna	52,00—54,00	57,00—60,50	58,00—60,00	57,50—59,50	—
Mąka pszenna luksus . . .	57,00—62,00	" żytnia stand.	29,00—30,00	32,50—34,50	29,50—32,00	26,75—29,75	33,00
" 4/0	52,00—57,00	Otręby pszenne	10,00—11,00	8,50—9,00	—	7,50—7,75	—
Mąka żytnia pyłkowa . . .	33,00—35,00	" grube	11,00—12,00	—	11,50—12,00	7,50—8,00	—
" " siatkowa	25,00—27,00	" żytnie	9,50—10,00	7,25—7,50	9,00—9,25	7,00—7,50	—
" " razowa	25,00—27,00	Groch Victoria	21,00—24,00	—	30,00—32,00	—	—
Otręby pszenne szale . . .	11,50—12,00	" Folgera	35,00—40,00	—	32,00—34,00	—	—
" " średnie	10,50—11,00	Ziemniaki jadalne	2,10—2,40	—	3,00	—	—
" żytnie	9,50—10,00	Słoma nieprasowana	1,75—2,00	—	—	—	—
Kuchy lniane	21,00—21,50	" prasowana	2,00—2,25	—	5,50—6,00	—	—
" rzepakowe	15,25—15,75	Siano nieprasowane	4,50—5,00	—	—	—	—
" słonecznikowe	17,50—18,00	" prasowane	5,30—5,60	—	—	—	—
Groch Victoria	27,00—31,00						
" polny jadalny	22,00—25,00						
Gryka	19,00—20,00						
Proso	19,00—20,00						
Rzepak	47,00—50,00						

6. NAWOZY SZTUCZNE.

Ceny podane przez Spółdzielczy Syndykat Rolniczy w Warszawie, Spółdzielnię z ograniczoną odpowiedzialnością, Kopernika Nr. 30.

I. Azotowe.

Ceny w ładunkach wagonowych za 100 kg. w workach fr.
stacja odbiorcza w marcu 1933 r.

1) Saletrzak 15,5%	29,65
2) " Nitrofos 15,5%	22,30
3) " wapniowa 15,5%	33,50
4) Saletra sodowa 15,5%	31,50
5) Wapnamon chorzowski luzem	28,35
6) Siarczian amonu 20,6% luzem	28,35
7) Tomasya azotniakowa w workach po 80 kg. franco fabryka	zł. 19,00
8) Azotniak mielony 22%	" 33,88
9) " 15,5%	" 23,87

II. Fosforowe.

Superfosfat mineralny 16% (P₂O₅):

Parytet Poznań	10,56
" Częstochowa	10,72
" Warszawa Wschodnia	10,72
" Gdańsk	10,40

za 100 kg. łącznie z workiem, w ładunkach wagonowych (15 tonn). Podstawienie wagonu zł. 4,40. Bonifikata: na każdych 15 tonnach superfosfatu 16 i 17% zł. 17,20, za worek dolicza się 1,50 gr.

III. POTASOWE.

Ceny za gotówkę przy odbiorze minimum 10 ton.

województwa	Sól pota- sowa 20%	K. init zwykły	K. init pyla- sty	od cen powyższych przy odbio- rze min. 10 ton boni- fikata
	zł.	zł.	zł.	zł.
Pomorskie, Poznańskie, Śląskie, Krakowskie, Warszawskie, Łódzkie, Kieleckie	9,70	4,40	5,20	13,—
Białostockie, Nowogródzkie, Po- leskie, Wieleńskie	8,90	4,10	4,90	16,—
Lubelskie, Lwowskie, Stanisła- wowskie, Tarnopolskie i Wo- łyńskie.	9,30	3,80	4,60	2,50

IV. WAPNO

rolnicze loco kopalnia luzem, zawierając do 98%
tlenku wapna.

3,00

Ceny zbóż za 100 kg. w złotych.

7. WYROBY LNIANE.

Bazary Przemysłu Ludowego w Wilnie, Nowogródku, Białymstoku i Brześciu n/Bugiem — Wilno, Zamkowa 8, podają ceny hurtowe franco Wilno, aż do odwołania przy zamówieniach najmniej 50 sztuk. Worki zbożowe 72 x 122 cm. zł. 2,75, 70 x 120 cm. zł. 2,65, worki koniczynowe 72 x 122 cm. zł. 3,65, 70 x 120 cm. zł. 3,50, worki cukrowe 70 x 110 cm. zł. 2,70, 68 x 112 cm. zł. 2,60, worki nawozowe 65 x 115 cm. zł. 2,35, płachty żniwne, rozmiar na żądanie za 1 m.² zł. 1,60. Tolerancja na rozmiarze 3%, — na wadze 8%.

8. CENY RÓŻNYCH MATERIAŁÓW W MARCU 1933 R. AŻ DO ODWOŁANIA.

Notowania za 1 kg. w złotych: Żelazno bednarskie 0,48, żelazo handlowe 0,40, hufnale 1,90, gwoździe budowlane 0,65, lemiesz fabryczne 0,80, odkładnice 0,80, płozy 0,70, smar do maszyn 0,70, smar do wozów 0,28, węgiel górnośląski, gatunek gruby za tonę zł. 40,50, węgiel dąbrowiecki z pierwszorzędnym kopalni od zł. 25,00 — 40,50 (ceny fr. wagon sortownia łącznie z podatkiem państwowym i komunalnym), wapno: budowlane ceny za tonę fr. st. wysyłająca zł.: częstochowskie 26,00, wapno kieleckie 26,00.

9. CENY PIENIĘDZY OBCYCH NA GIEŁDZIE WARSZAWSKIEJ W ZŁOTYCH ZA:

Dn. 23.III 1933 r. 1 dolar 8,90 zł., 100 marek niemieckich 211,00, 100 szylingów austriackich 102, 100 franków francuskich 35,05; 100 koron czeskich 26,47.

Zarząd O. T. O. i K. R. w Lipnie zawiadamia, że w dniu 20 kwietnia 1933 r. w sali Sejmiku o godzinie 13-ej odbędzie się Walne Zebranie Okręgowego Towarzystwa Organizacji i Kółek Rolniczych w Lipnie z następującym porządkiem obrad:

1. Zagajenie,
2. Ustalenie osób uprawnionych do głosowania, oraz stwierdzenie prawomocności Walnego Zebrania.
3. Odczytanie protokołu z poprzedniego Walnego Zebrania.
4. Sprawozdanie Zarządu z pracy O. T. O. i K. R. za rok ubiegły.
5. Plan pracy i budżet na rok 1933/34.
6. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.
7. Wybór 1/2 członków Rady wylosowanych.
8. Wybór 3 członków Komisji Rewizyjnej.
9. Wybór 6 delegatów na Zjazd Wojewódzki.
10. Dyskusja nad planem pracy, sprawozdaniem i budżetem.
11. Wolne wnioski.

W razie braku quorum w 1-szym terminie, odbędzie się 2-gie zebranie o godzinie 14-ej i będzie prawomocne bez względu na ilość obecnych.

ZARZĄD O. T. O. i K. R.

Dnia 25.IV. 33 r. odbędzie się w s...
lińskiego, Walne Zebranie O. T. O.
z następującym porządkiem dziennym:

1. Ustalenie obecności i liczby osób uprawnionych do głosowania, oraz stwierdzenie prawomocności Walnego Zebrania.
 2. Sprawozdanie Zarządu z prac za 1932/33.
 3. Plan pracy i budżet na rok 33/34.
 4. Dyskusja nad planem pracy i budżetu.
 5. Wybory 5 członków Rady O.T.O. i K.R.
 6. Wybory 3-ch członków Komisji Rewizyjnej.
 7. Wybory 6-ciu delegatów na Zjazd.
- W razie nieprzybycia dostatecznej liczby delegatów w pierwszym terminie, t. j. na godz. 13-tą, Zebranie odbędzie się w drugim terminie na godz. 14-tą w tym samym lokalu i będzie prawomocne bez względu na liczbę obecnych.

Kursy korespondencyjne rachunkowości rolniczej wyd. Ziem. Biura Rach. Rolniczej

pod kierunkiem H. OHRTA

Wszelkie rejestry, książki, druki i do podatku dochodowego tegoż wydawnictwa. WARSZAWA. Ordynacka 7.
PROSPEKTY I CENNIKI NA ŻĄDANIE

OKRĘGOWE TOWARZYSTWO ORGANIZACJI I KÓLEK ROLNICZYCH W CIECHANOWIE.

W dniu 31 marca r. b. o godzinie 13.30 w lokalu własnym odbędzie się Doroczne Walne Zebranie Wyborcze O. T. O. i K. R. w Ciechanowie z następującym porządkiem dziennym:

1. Zagajenie i stwierdzenie prawomocności zjazdu,
2. Odczytanie protokołu z poprzedniego zebrania,
3. Sprawozdanie z działalności T-wa za 3 kwartały r. 1932/33,
4. Rozpatrzenie planu pracy i preliminarza budż. na rok 1933/34,
5. Wybory uzupełniające Rady,
6. Odczyt na temat aktualny,
7. Wolne wnioski.

NASIONA warzywne, kwiatowe, rolne najwyższej jakości polecają Zakłady Ogrodnicze

C. ULRICH

Centrala — Warszawa, Ceglana 11

FILJE: Sienkiewicza 11 i II Hala Mirowska

Cenniki nasion i narzędzi oraz krzewów rozsyłane są bezpłatnie na żądanie

NASIONA doborowej jakości
Cebulki i kłącza kwiatowe oraz narzędzia ogrodnicze

poleca **HODOWLA I SKŁAD NASION**

BRACIA HOSER

w Warszawie ul. Jerozolimska 45, tel. 9-05-81.

Firma istnieje od 1848 r.

Wielki Złoty i dwa Małe Złote Medale
Powsz. Wyst. Krajowej w Poznaniu 1929 r.

POSZUKUJE POSADY

samotny mleczarz wykwalifikowany z kilkoletnią praktyką, zarazem rachmistrz z ukończoną szkołą rolniczą. Organizator spółdzielczy. Wymagania skromne. Michał Olszak w Wolicy poczta Nadarzyn.

Rolniczej praktyki ewent. pisarza podwórzowego poszukuje z doświadczeniem energiczny lat 25. Dobra znajomość księgowości rolniczej. Rożnowski maj. Boża Wola poczta Siennica k. Mińska-Mazowieckiego.

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI: WARSZAWA, KOPERNIKA Nr. 30 — I PIĘTRO.

Przedpłata „Przewodnika Gospodarskiego” wynosi: za kwartał 4 zł., za pół roku 8 zł. za cały rok 16 zł. Przedpłatę można wpłacać na konto P. K. O. 21165 we wszystkich urzędach pocztowych.

Zagranicą cena podwójna.

Przedpłatę przyjmuje: Administracja „Przewodnika Gospodarskiego” otwarta od godz. 8.30 — 15.

Zmiana adresu 30 groszy.

Redakcja otwarta jest codziennie, oprócz niedziel i świąt od godz. 9 do 15. Redaktor przyjmuje od 11 do 13, tel. 712-12

CENY OGŁOSZEŃ:

za 1 mm. o szerokości 45 mm. wynosi:

na I stronie okładki	1.10 Zł.
" II " " przed teks.	1.00 "
" III " " po tekście	0.85 "
" IV " " " "	0.90 "
w tekście	1.25 "

Ogłoszenia zagraniczne o 100 proc. drożej.
Ceny obowiązują do dnia zmiany wszystkich zamówień poprzednio ogłoszenia

Ogłoszenia przyjmuje Administr. „Przewodnika Gospodarskiego”. Kopernika 30 i p. tel. 712-12.

CENA ZESZYTU POJEDYŃCZEGO 35 GR.

WYDAWCA: CENTRALNE TOWARZYSTWO ORGANIZACJI I KÓLEK ROLNICZYCH.

Redaktor Jan Siwiec

PARNIki NOWY TYP DO KARTOFLI I PASZ, PATENTOWANE.
Fabryka wyrabia wszystkie naczynia potrzebne do mleczarstwa
tylko w gatunkach pierwszorzędnych.
Wyroby nasze wielokrotnie nagrodzone zostały
na wystawach w kraju i zagranicą.

Egzystuje
od 1882 r.

PIERWSZA KRAJOWA FABRYKA NACZYŃ MLECZARSKICH
KONSTANTEGO MILLERA
Warszawa, ul. Belwederska Nr. 5. Telefon 8-45-03.
sp. z ogr. odp.